

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!
Sokolské souzvuky
č. 4 - duben 2019
Ročník 9.

„Dějiny jsou svědky časů, světlem pravdy, živou pamětí, učitelkou života a poslem minulosti.“

(Cicero)

„Jsou to nikoli jmění či předkové zvučného jména, nýbrž řádnost a duch, co nám velikost dá!“

(Ovidius)

„Potomstvo splatí každému zásluhy, jež mu náleží!“

(Tacitus)

Obsah:

Úvodní slovo – *Kontinuita a společná zodpovědnost*

Metodika

Dýchání a dechová cvičení

Drobná zábavná cvičení s náčiním

Jaro – děti – a kočárky

Nejenom pohybem živ je sokol...

Budoucnost Sokola – jak ji vidí členstvo....

*Příspěvek do diskuze, dopisy z Pardubic, Zlína, Znojma,
Prahy*

Dějiny sebevedomia / Dějiny sebevědomí

Československo a TGM očima Slováků a Rusínů

Masaryk v nás

*K 166. výročí narození prezidenta TGM a 100. výročí
začlenění Podkarpatské Rusi do ČSR*

Kaleidoskop – Mezinárodní den dětské knihy

Josef Gabčík a operace Anthropoid

Spisovatel téměř neznámý – Josef Kopta

7. duben - Mezinárodní den vzdělanosti

Česká malířka Zdenka Braunerová

Legendární katastrofa – Titanic

Kritik moderní civilizace Thor Heyredahl

Dvě setkání s velkým spisovatelem

Muzikant, kterému zůstáváme dlužni

Národní parky a ChKO

Národní park Šumava

Zprávy z žup a jednot

Do sokolského nebe odešel bratr Luděk Kleander

Co u nás vyprávělo – Můj pradědeček

Šibřinky 2019

Sokol na Kapverdských ostrovech

Závěrečné slovo

Sokolské povědomí a současný stav

Úvodní slovo

Kontinuita a společenská zodpovědnost

Věčná otázka, věčné hledání správné a vyhovující odpovědi. Ať už chceme nebo nechceme, vědomě nebo nevědomky, vkrádá se nám do mysli, znepokojuje nás, nedává nám spát. To proto, že každý z nás nějak podvědomě cítí, že na světě není jen tak náhodou, že tu má své místo, něco se od něj očekává – a něco by tu po sobě měl zanechat. Odpověď na tuto otázku je tím obtížnější, čím větší množství podnětů nás ovlivňuje, čím víc se poslední dobou zrychlil lidský život.

Podíváme – li se zpět, ať už jako my sami jako jednotlivci, osobnosti, nebo celkově jako společnost, ve které žijeme – ať už si vybereme z dějů a myšlenek cokoliv, musíme (a neradi!) uznat, že lidstvo za dobu své existence nijak nezmoudřelo – stále se hádáme (ne o to, co stojí za řešení, ale o nepodstatné maličkosti), vyvoláváme spory svým vlastním nedostatkem tolerance, stále jeden po druhém házíme blátem a vzájemným nepochopením, stále někde řinčí zbraně a teče krev. Nepomohlo ani vzdělání, od kterého bychom očekávali zlepšení, vymysleli jsme však pouze technicky vylepšené stroje a zbraně, které místo zlepšení životních podmínek lidem přinesly jen větší míru ničení – ať už materiálních statků, tak i lidských životů – a především ztrátu životních jistot a nedostatek klidu, abychom mohli šťastně žít v okruhu svých rodin a přátel.

Řešení těchto problémů je sice v nedohlednu, ale to nás neopravňuje k rezignaci. Naopak – lidé dobré vůle (ke kterým chceme patřit a kterých určitě není málo!) by měli rozlišovat dobré i zlé v této společnosti, hlásit se k tomu dobrému a pracovat pro to a – v zájmu svého duševního klidu – se od toho zlého distancovat! To platí pro všechny a pro nás v Sokole tím spíše, protože k tomu máme v rukou prostředky! Je pouze potřeba nepodléhat ani panice ani společenské otrávenosti – a jít za svým! Nekoukat na to, že nás třeba právě bolí koleno, nelitovat se, být aktivní! Nehádat se a pracovat, každý tam, kde cítí, že je jeho místo a kde může aktivně pomoci. Právě to je to, co nazýváme osobní i společenskou zodpovědností.

Každá společnost a každý z nás má v sobě zakódované zkušenosti minulosti, je ovlivněn prostředím, ve kterém žije a nebylo by dobré tyto zkušenosti odhazovat v zájmu - ne modernosti, jak si mnozí myslí, ale spíš módnosti – a ta má vždy poměrně omezenou dobu uplatnění. Uvádím citát z přednášky dr. V. Doubka na univerzitě třetího věku Filosofické fakulty UK: *„Snaha o odpoutání se od prožitku svých otců je vždy škodlivá, minulost je nezbytnou součástí společně sdílené paměti, přijatá minulost je vědomím kontinuity a společné zodpovědnosti za minulé, současné i budoucí a proto předpokladem pevného základu společného soužití!“*

Vezměme tedy na vědomí, že odedávna žijeme v mírumilovné české kotlině, kde se, bohužel, odehrávaly nejen četné spory a válečná tažení mezi potentáty střední Evropy, ale také kulturní i vědecké výboje lidského mozku, zvažme právě tyto zkušenosti politické i kulturní a podle toho si vyberme cestu, která povyšuje cenu každého z nás.

A ještě jeden citát – ale tentokrát nevím, kde jsem to sebrala: *„Opravdová síla za něco bojovat je v rozhodnutí neustat v každodenním boji s protivníkem, režimem, mocí, ale hlavně s vlastním strachem z následků!“*

Je nejvyšší čas přestat se bát a „přispět svou troškou do mlýna“! Hodně zdarů!

Jarina Žitná

Metodika

Dýchání a dechová cvičení

Dýchání je základním projevem a potřebou života. Prostřednictvím červených krvinek, zejména barviva hemoglobinu v krvi se přivádí do tkání kyslík - okysličuje je. Dýchání probíhá nezávisle na našem vědomí, ale můžeme ho také vědomě řídit. V praxi cvičebních hodin se správným dýcháním vědomě pracujeme.

Zdrojem kyslíku je okolní prostředí – vzduch pro suchozemské organismy, voda pro organismy vodní. Jednoduché, jednobuněčné organismy dýchají celým svrchem těla, složité vícebuněčné organismy mají vyvinutá specifická ústrojí – plíce u suchozemců, žábry u vodních živočichů, případně tzv. vzdušnice u hmyzu.

Podstatou dýchání je výměna plynů – při nádechu proudí z vnějšího prostředí do plic vzduch, tedy kyslík, při výdechu se organismus zbavuje kysličníku uhličitého. Dýchací pigment – hemoglobin - zabezpečuje převod kyslíku do tkání. Dýchání zabezpečuje dýchací svalstvo s centrem v prodloužené míše - nejsilnějším svalem vdechovým je bránice, která rozděluje dutinu hrudní a břišní, při vdechu se uplatňují vnější mezižeberní svaly a kloněné svaly na krku. V klidu je základním předpokladem výdechu vlastní váha plic a hrudníku, při větší námaze jsou aktivní svaly tzv. břišního lisu.

Dýchání je úzce spjato s činností oběhového ústrojí, automatické systémy řídí dýchání samostatně, na rozdíl od činnosti oběhového systému, do dýchání je možno zasahovat vědomě.

Stereotyp, tedy obvyklý způsob dýchání je u různých osob různý – závisí na stavu pohybového ústrojí a držení těla, na stavu dýchacích svalů, na fyzickém zdraví, na prožívaných emocích, na druhu vykonávané činnosti i na pohlaví (ženy mají tendenci k dýchání střední a horní částí hrudníku, muži mají sklon dýchat spíše dolní částí hrudníku!)

Dechová frekvence se liší při klidu nebo při námaze, důležitá je i hloubka dýchání.

Rozeznáváme tzv. eupnoe – 10 – 20 dechů za minutu

bradypnoe - méně než 10 vdechů za minutu, zpomalené dýchání

tachypnoe - více než 20 vdechů za minutu – zrychlené dýchání

Důležitá je tzv. vitální kapacita plic, která závisí na pružnosti hrudníku, velikosti odporu dýchacích cest, skloubení žeber s obratlovými těly na páteři, na ploché hrudní kosti a kostech klíčních. Omezení pohybu bývá způsobeno narušením těchto spojů buď vrozenými deformitami nebo po úrazech.

Vitální kapacita plic je množství vzduchu vydechnutého během maximálního výdechu po maximálním nádechu. Hodnoty vitální kapacity plic se pohybují u žen okolo 3500 ml, u mužů kolem 4500 ml. Trénovaní sportovci (potápěči, běžci, plavci, cyklisti) a profesionálové, kteří s dechem aktivně pracují (zpěváci, hráči na dechové nástroje, skláři) však mívají naměřené hodnoty podstatně vyšší – asi od 6000 ml až do dvojnásobku uvedených hodnot. Vitální kapacita plic se měří tzv. spirometrem.

A teď praxe: Správné dýchání je základem při provádění běžných cviků i při sportovním tréninku.

Vědomé prohloubené dýchání se uplatňuje dvěma způsoby – a podle toho s ním ve cvičebních hodinách pracujeme.

- budící účinek – odstraňuje únavu, dodává elán, stimuluje mozkovou aktivitu, podporuje intelektuální činnost

- tlumící účinek – působí proti stresu, uklidňuje, zlepšuje regeneraci organismu, usnadňuje spánek, uvolňuje zvýšené napětí duševní i svalové, uklidňuje emoce, pomáhá nalézt sebekontrolu

Zdravotní význam prohloubeného dýchání:

Formuje tvar hrudníku -

- posiluje, protahuje a uvolňuje svaly na hrudníku a svaly mezižební
- stimuluje kloubní spojení žeber na plochou hrudní kost a spojení s páteří
- ovlivňuje držení těla a může ho podstatně zlepšovat (at' už se jedná o vrozenou deformitu nebo stav po úrazu, operacích, skolioze páteře atd.)

Posiluje a stimuluje činnost vnitřních orgánů –

- stlačuje a rozpíná stěnu hrudní a břišní
- masíruje orgány v dutině břišní i hrudní
- zlepšuje funkci krevního oběhu vlivem rychlejšího proudění krve
- stimuluje peristaltiku střev
- podporuje tvorbu žaludečních šťáv potřebných při trávení
- podporuje přirozenou obranyschopnost organismu, podporuje funkci lymfatického systému

Člověk je schopen aktivně ovlivnit stereotyp dýchání. Do rytmu dechu mohou zasáhnout smyslové podněty a emoční stavy – mohou upravit intenzitu dechu, zrychlit nebo zpomalit až dokonce i zastavit dech.

Příznivé účinky dechových cvičení –

- vzhledem k tomu, že dýchání je znakem a podmínkou života a člověk ho provádí celý život, můžeme vědomě dýchání využívat k ovlivňování fyzického i psychického stavu
- emoce – nadšení, zlost, strach, úzkost – aktivují tzv. sympatickou část vegetativní nervové činnosti, kterou vůli nedokážeme ovlivnit. Vyplavením adrenalinu se tělo připravuje na aktivní tělesnou nebo duševní činnost. Zrychlí se dýchání i srdeční činnost, zvýší krevní tlak, rozšíří dechové cesty – organismus se „vybudí“. Tento stav zvyšuje fyzický výkon, nebo napomůže k hledání nových řešení. Pokud ovšem emoce nedovedeme zvládnout, vzniká stres, který se projevuje bušením srdce, ztuhnutím svalového aparátu, nepřirozeným rytmem dýchání, zhoršuje se i zažívání – stavy úzkosti a deprese. Ve stresové situaci se zapíná tlumící systém, totiž parasympatická část vegetativní nervové soustavy. Snižuje se tepová frekvence, zužují se dechové cesty, rozšiřují se cévy, posiluje se i peristaltika střev.
- I když tento autonomní systém pracuje nezávisle na vůli člověka, vhodná úprava dýchání je schopna vědomě rozšiřovat povědomí klidu a pohody a ovlivňovat tak duševní stav člověka.
- Správně ovlivňované, cílově zaměřené dýchání má nezastupitelný význam ozdravný, regenerační účinek na tělo i mysl.

Nezapomeňme proto při našich cvičebních hodinách všech složek věnovat čas i na speciální cvičení dechové, ale dbejme na ně i při ostatním programu. Znamená to předem upozorňovat cvičence na zařazené prvky nebo vazby, ve kterých se vědomě věnujeme přímo dechovým cvičením, ale nezapomínat na správné dýchání i při ostatních cvičebních činnostech. Schopnost vědomě ovládat své dýchání znamená zároveň ovlivňovat rozsah pohybu, regenerovat nejen tělo, ale i mysl. Význam má správná rytmizace pohybu – at' už používáme mluvené slovo, nebo hudební doprovod. Správně volená rytmická hudba podmiňuje i rytmus dýchání, aniž bychom se o to vědomě snažili.

Pokračování příště!

Jarina Žitná

Drobná zábavná cvičení s náčiním

Náčiní jako takové vždy činí cvičení zajímavější a pestřejší, ale většinou také obtížnější. Vyžaduje totiž nejen určitou technickou znalost nebo dovednost cvičence, ale také manipulaci se zvoleným náčiním – což klade značné nároky na pozornost a pohotovost cvičence. Vzhledem k tomu, že se plnění drobných cvičebních úkolů často uplatňuje v zábavné – herní – části hodiny, je tu i nebezpečí určité nekázně způsobené zápallem a elánem cvičenců, takže to vyžaduje zvýšenou pozornost cvičitelů.

Je nutno zvážit v jaké prostředí se budou cvičenci pohybovat, zajistit dostatečný počet zvoleného náčiní a pokud budeme tuto činnost provozovat ve volné přírodě, předem zajistit bezpečnost vybraného terénu.

Z náčiní, které je možno použít jmenujeme obruče, míče, švihadla, dlouhé lano, kužele i dětské kuželíky, gymbaly, činky, případně i netradiční náčiní jako jsou polena, kameny. Stejně jako v minulém čísle, rozdělíme následující stať na cvičení jednotlivců, dvojic nebo trojic a společné cvičení celého družstva.

Cvičení jednotlivců:

Míče:

- 1) Stoj – vyhazování míče kolmo do výšky
Po vyhození – tlesknout, dřep a vztyk, celý nebo dvojný obrat, udělat kotoul a pod. – chytit míč
- 2) Školka – různé způsoby odbití míče o stěnu – opakování úkolu (5x, 10x)
  - hodit míček pravou (levou) rukou a chytit oběma
  - hodit míč jednou rukou a tou samou ho chytit
  - hodit míč jednoruč,- - tlesknout před tělem a za tělem – chytit obouruč
  - hodit míč jednoruč – dřep, vztyk a chytit obouruč
  - hodit míč pod pravým (levým) kolenem – chytit obouruč
  - zády ke zdi – hodit míč přes hlavu, obrat čelem ke zdi a chytit míč
  - použití dvou míčů – odhod postupně a postupně opět chytit
- 3) Stoj – přehodit míč přes volejbalovou síť (napnuté lano) – podběhnout a na druhé straně opět chytit
- 4) Dribling po rovné nebo křivolaké dráze po vyznačené dráze
- 5) Kutálení míče k metě a zpět – pouze kopáním jednou nohou
  - pomocí tyče, florbalové hokejky
  - pouze odražením hlavou
- 6) Vzpor ležmo vzadu pokrčmo (vysazeně) – přenášení míče položeného na břicho (míč se opírá o stehna)
- 6) Střelba na cíl – vodorovný, svislý, volně zavěšený, na koš
  - prohození kutálející se obruče (nesmí se porazit!)
- 7) Žonglování s dvěma míčky

Obruče:

- 1) Stoj – obruč nad hlavu rovně – provléknout tělo obručí, vystoupit a opět obruč nad hlavu - opakovaně
- 2) Stoj obruč před tělem čelně – přeskoky opakovaně vpřed i vzad
- 3) Stoj – hod obručí na svislý cíl – tyč, kužilek (navléknout!)
- 4) Prolézání kutálející se obruče – nesmí spadnout (obtížné!)
- 5) „Hula – Hop“ – kroužení obruče na končetinách nebo na těle

Tyče:

- 1) Vyhazování a chytání tyče
- 2) Srážení kuželek hodem tyčí (pravá, levá)
- 3) Stoj – tyč před tělem rovně – přeskoky skrčmo vpřed i vzad – opakovaně
- 4) Balancování s tyčí postavenou kolmo – na dlani, na prstě pravé, levé

Švihadla:

- 1) Všechny druhy přeskoků vpřed i vzad, na místě i z místa, střídnož i snožmo, s meziskokem i bez meziskoku
- 2) Kroužení složeného švihadla v bočné rovině - spojit s obraty a přeskoky
- 3) Přeskoky cvalem stranou, dvojšvih

Cvičení dvojic:

Míče:

- 1) Přehazování míče ve dvojici čelem k sobě – zvětšovat vzdálenost cvičenců (základním postojem je volejbalový střeh, nechytáme „do koše“, házíme trčením od pravého (levého) ramene), jeden spodním, druhý horním obloukem
- 2) Dvojice stoj rozkročný zády k sobě – házíme mezi nohama, rychle obrát a chytit míč – znovu obrát zády atd.
- 3) Dvojice čelem k sobě – jeden míč kutálí, druhý hází
- 4) Dvojice čelem k sobě (větší vzdálenost), driblingem si vymění místo a přihrát zpět druhému cvičenci (od prsou!)
- 5) Jezdecké přehazování – dvojice (jeden je „koněm“, „jezdec mu sedí na ramenou) - přehazování a chytání jedním míčem, u vyspělejších cvičenců i dvěma míči současně
- 6) „Školka“ ve dvou – jeden odbíjí o stěnu, druhý chytá a pokračuje rovnou dalším hodem

Obruče:

- 1) Kutálení obručí proti sobě ve dvojici
- 2) Přehazování obruče bočně ve dvojici
- 3) Honička ve dvojici – chytání „do obruče“ a výměna úlohy
- 4) Překonávání nejrůznějších překážek se stále kroužící obručí v bočném nebo čelném postavení (P, L paže)

Tyče:

- 1) Dvojice čelem k sobě, uchopit tyč před tělem rovně – přetahování (za vytčenou metu)
- 2) Dvojice čelem k sobě, svázat lano a každý cvičenec prostrčí smyčkou svou tyč, držení obouřuč za tyč – přetahování
Totéž, ale dvojice jsou k sobě zády a uchopení tyče za zády
- 3) Dvojice čelem k sobě a přehazování tyčí – stejné jako u míčů nebo obručí
- 4) Dvojice pravými (levými) boky k sobě – balancování tyčí na dlani druhé ruky, pomalou chůzí výměna místa, nebo opsat celý kruh (360 stupňů)

Švihadla:

- 1) Dvojice vedle sebe, spojit vnitřní paže v připažení nebo kolem pasu, švihadlo ve v držení ve vnější ruce za tělem (před tělem) – různé druhy přeskoků vpřed (vzad)
- 2) Stejně postavení i držení, ale přidat obraty – střídají se tedy přeskoky čelem, bokem i zády, švihadlo stále ve stejném držení (ve stejném směru)
- 3) Přetahování v držení za švihadlo (pravou, levou, oběma)

Pokračování (cvičení trojic a celých družstev) příště v květnovém čísle časopisu!

Jarina Žitná

Jaro – děti – a kočárky

Nevím, kde jsem to zahlédla – cvičení s kočárky! Proč ne – každá maminka přece běžně tráví spoustu času na procházce, aby se miminka dostala na čerstvý vzduch. Proč tedy tuto bohuľibou činnost trochu neobměnit a neudělat při ní taky něco pro sebe! Máme přece tolik oddílů R + D a předškolních dětí – tohle by mohlo být docela zajímavé zpestření programu. (Totéž platí pro volné skupinky maminek „z paneláků“).

Pak jsem se podívala na internet a zjistila, že tahle myšlenka už ani zdaleka není novinkou. Cvičení s kočárkem je tam uvedeno pod názvem „strollering“ – od anglického slova stroller = kočárek, „to stroll“ = procházet se. V první chvíli jsem dostala vztek - to si opravdu myslíme, že anglicky pojmenovaná činnost je lepší a kvalitnější, než když stejnou činnost pojmenujeme česky? Říká se, že komu není shůry dáno, v apatice nekoupí!“

Ale tenhle článek nemá být kontroverzí s lidskou hloupostí ani obhajobou češtiny, takže chopíme se kočárku a vyrazíme ven - do parku, do přírody, na málo frekventovanou ulici nebo někde na dětské hřiště. Stačí si domluvit místo a čas.

Hlavním programem budou určitě různé druhy chůze, případně běhu, při čemž kočárek představuje zátěž, která zvyšuje nároky na kondici „vozící“ maminky. Kočárek tlačíme před sebou, ale můžeme ho i táhnout za sebou, střídáme způsob, délku a frekvenci chůze, zrychlujeme a zpomalujeme (v žádném případě nepůjde o pomalou chůzi), trať vede po rovině, ale také do kopce a s kopce. (Předem se přesvědčte, že se kočárek dá dobře zabrzdit a zastavit!!)

Rychlá chůze má aerobní charakter a je třeba k němu přidat i silovou složku – využití terénních vln, laviček, zábradlí, pevných větví a stromů a klád. V podstatě je možno použít zásobník cviků známých z normálního cvičení žen, případně předškoláků, kteří se už mohou společného cvičení zúčastnit – tady platí vše, co praktikujeme ve cvičení předškolních dětí, ve kterých rodiče jsou pro děti „náradím“ a pro rodiče děti „náčiním“ a především - jsou si vzájemně partnery. Je nutno zachovávat všechny bezpečnostní předpisy – venku je nebezpečí úrazu vždy větší než při využívání známého prostředí tělocvičny.

Pokud se bude alespoň část vycházky věnovat přímo dětem, bude mít jeho průběh spíš herní charakter, používáme říkánky, zpíváme – komunikace s dítětem je vždy nutná. Je možno i program malých cvičenců a maminek částečně rozdělit – pak se ovšem několik dospělých musí věnovat dětem – společné hry - a ostatní maminky si tak mohou samy „dát do těla!“

Každé takové „cvičení“ nebo kondiční vycházka s kočárkem je do jisté míry vždy určitou improvizací, způsobenou jednak terénem, ale především různým věkem a tedy také pohybovou vyspělostí zúčastněných dětí (úplná miminka, ale také děti, které už dobře chodí a jsou tedy schopny samostatného pohybu).

Důležité je také vhodné oblečení maminek i dětí – hlavně maminky si musí uvědomit, že v tomto případě nejdou „na korzo“, ale na cvičební hodinu. Předpokládá to vhodnou obuv jak maminek, tak i chodících dětí, rezervní tričko případně ponožky a rukavice, šátek, čepice – obecně platí, že nejvhodnější je vrstvené oblečení, kdy je možno jednotlivé kusy podle potřeby svlékat a oblékat, nutná je i láhev s vodou.

Společné cvičení žen s kočárkem maminkám do jisté míry může nahradit pravidelné cvičení v tělocvičně, má vždy radostný charakter – účastnice se nesmí zarazit udivenými pohledy a klepání na čelo kolemjdoucích, otáčejících se za „bláznivými“ ženskými společně pádících s kočárky! To „pádění“ má totiž svůj účel – radostnost a účelnost této činnosti brzy ocení jak maminky, tak i děti!

Jarina Žitná

Nejenom pohybem živ je sokol

Budoucnost Sokola, jak ji vidí členstvo...

Příspěvek do diskuze

V březnových Souzvucích mě zaujal příspěvek bratra Iva Kosteckého, který široce vyslovuje řadu kategoričtých a kritických názorů na téma dalšího směřování Sokola. Přiznám se, že nejsem zvyklý na stránkách těchto Souzvuků „akademicky“ polemizovat s autory o jejich některých názorech. Přesto bych rád využil této příležitosti (pokud Souzvuky nadále budou uveřejňovat příspěvky k danému tématu) k mému pohledu na vyhlášené téma, kdy se také zamýšlím nad postavením a směřováním Sokola.

Při svém mnohaletém působení lektora na školeních cvičitelů sokolské všestrannosti nebo cvičitelů pobytu v přírodě jsem se mnohokrát zamýšlel nad zpestřením přednášené látky ve stanoveném rozsahu teorie nebo praxe. Mezi tradiční výstavkou veškeré odborné literatury, kterou jsem byl schopen v kufru na školení přivážet, byla vždy i drobná útlá knížečka s názvem „Náš úkol, směr a cíl“. Jistě není nutno připomínat, že jde o programovou stať Dr.Miroslava Tyrše, která byla uvedena v roce 1871 v 1.čísle nového měsíčníku Sokol.

Abych nezatěžoval frekventanty jejím celým jakkoliv zajímavým obsahem, vybíral jsem z textu vždy několik myšlenek, o kterých si stále myslím, že jsou vysoce aktuální, stále platné, moderní a také – *tradiční...!* (Zdá se Ti, bratře Ivo, některý níže uvedený citát *zastaralý...?* Prosím uveď který, znáš můj e-mail).

*Zde moje nabídka vybraná z různých vydání publikace Náš úkol, směr a cíl:
Spokojenost je těžký olověný cop, který nutno především přetnout, máme-li si nejen hlavou směleji hodit, ale i volněji myslit...*

Kamkoliv se v čem dospěje, to nezdržuj nás myslit a pátrat dál, zda by snad přece nemohlo všechno být též jinak a ještě lépe...

Věčný ruch – věčná nespokojenost!

Cokoliv se jinde děje v našem oboru, to hled'me seznat, a to nejen z knih, nejen z mrtvého písma, a též ze živého názoru...

Kdekoli je to možno – patřme v dál!

Udržme si vždy myšlenku, že vše nemusí být právě tak zařízeno jak se dosud děje a jak je nám známo. Mějme odvahu k opravám a dodatkům v našem směru!

Nechceme pouze napodobovat, ale co jsme našli zdokonalovat. Nechceme jen totéž, chceme všechno ještě lépe mít...

Cokoli kdo zvěděl a smysлил, to patří celé věci sokolské...

Věc sokolská, jak se obrací ke všem stavům a vrstvám, znamená tolik, co tělesné a mravní vychování a šlechtění a všeho národa československého, odchování jeho k síle, statečnosti, ušlechtilosti a brannosti zvýšené, a musí hledět, aby se nakonec všechen lid octnul v jejím okruhu...

*Co všechen lid nezná, nikdo nezná!
Co lid ještě nedoved', nikdo nedoved'!
Co lidem se nestalo, nikým se nestalo!*

Žádná, ani nejskvělejší minulost, nýbrž jen zdravá a činná přítomnost zaručuje národům budoucnost.

Těž každý národ zhynul jen vlastní vinou. Ni jeden národ, co jich na světě bylo – četný nebo nečetný – nezahynul ve své jarosti a hodnotě, každý sklesl sešlý, nečetný a povrhlý.

Národové čím menší jsou, tím větší činnost vyvinouti musí.

Žádná moc zevní, žádná síla hmotná a surová o sobě nezničí národy...

Život národů, pokud se vyvíjí na výsluní pravdy, dobra a pokroku obecného, je v tomto smyslu neranitelný jako paprsek sluneční, a nepřemohou jej a nezapomene žádná moc temnosti, lež nebo násilí proti němu vyslané.

Co bylo – bylo. Minulost, pokud svět stojí, se nikdy nevrátila a nevrátí. Působit lze jen v přítomnosti a v poměrech jaké právě jsou a které, i když se nám nelíbí, vždy jen prací předělat se dají.

Pokud by se každý z programových útvarů ČOS, žup nebo jednot zamyslel nad položenými otázkami života a další existence Sokola, jsem přesvědčen, že určitě by našel ve statí *Náš úkol*, směr a cíl dostatek inspirujících podnětů...

Jiří Němec (Sokolská župa Beskydská J. Čapka, komise PP ČOS)

Dopis z Pardubic

1) *Proč jsem členem Sokola, co mne k tomu přivedlo a čeho si na Sokole nejvíce vážím?*
Tady nelze odpovědět jednoznačně: vstoupila jsem do Sokola v roce 2002 - na vyzvání sestry Hrdinové, která mne znala léta a potřebovala zdatnou cvičenku, hned jak jsem se zapojila, už mne přihlásila na cvičitelský kurz, protože můj cvičitelský průkaz byl neplatný, protože jsem několik let na doporučení lékařky necvičila (a bylo to ještě horší). Při první příležitosti jsem ale převzala cvičení dětí, které by jinak zaniklo, protože nebyli cvičitelé. Krátce na to jsem našla sokolskou legitimaci mého dědečka vystavenou v roce 1902 - tedy 100 let před mým vstupem do Sokola, to je pro mne, ctitelku rodinných tradic zavazující! I můj otec byl v Sokole, dokonce mne informoval jeho bratranec, že v roce 1926 měl vyhrát závody v gymnastice v Šumperku, bohužel jsem se táty již zeptat nemohla (zemřel v roce 1989). Od tety ale vím, že i maminka byla v Sokole a dokonce mi byla vyprávěna příhoda, kdy v roce 1938 si vyprosila hanácký kroj od své sestry a byla v něm na sletu v Praze. A prý ani sokolský slet v roce 1948 si nenechala ujít, Ovšem ani tady není koho se již vyptat (zemřela v roce 1959). Vzpomínám na 1. spartakiádu na Strahovském stadionu, kam maminka vyrazila se mnou a vyprávěla mi, že tam cvičila na nějakém sletu (matná vzpomínka). Samozřejmě i moje dcera je členkou Sokola, i když necvičí (pohybu má víc než dost v práci a dvě nezvedené dcery k tomu), syn sice není členem Sokola, ale sokolské dění sleduje, pro naši župu a hlavně jednotu pomůže, kdykoliv jej požádám. jen toho času má málo....Vnučky sice prošly cvičením se mnou ve složce Rodiče a děti, dále cvičit nechtěly, ale od letošního roku se starší stala členkou atletické přípravy a bojuje o body, aby ji vzali do atletického oddílu Sokola. Bratr Mareš ji chválil, že je ochotná, pomáhá s mladšími (bylo jí 12 let),

tak uvidíme, Hlavně ale zabodovala ve škole referátem o Sokolu! Zúročilo se, že jsem na ní zkoušela, jak děti pochopí historii Sokola. I ta šestiletá pozná na obrázku Tyrše, sokolský znak a samozřejmě zná sokolský pozdrav.

Mám li toto povídání shrnout - jde o organizaci, která dává příležitost celé rodině - dokonce i těm, kteří z nějakého důvodu cvičit nemohou. To spektrum je široké a myslím, že možnosti ještě budou přibývat. Je to ale jen na těch, kteří v Sokole pracují. Na jejich možnostech a schopnostech. Která organizace je konkurenční - jen na Skauty narážím zcela pravidelně při organizování našich akcí - často právě dětští sokoláci nemůžou, protože mají o víkendu Skauta! Tak se zcela vážně zabývám otázkou, zda nepřizvat Skauty k našim některým akcím - Zálesák, Závody v atletice a plavání, nebo i obyčejná vyjížená. Jen zatím nevím, jak řešit, když je Skaut zároveň Sokol!

2) Jak si představuji vylepšení současného stavu a co proto mohu udělat já sám jako jedinec?

Tady každá rada drahá - nemyslím si, že ústřední vedení může direktivně navelet nějaká kritéria - co jednota, to jiná situace. Podle mne by bylo dobré, aby každá jednota pečlivě zvažovala, čemu se bude věnovat, začíná to u cvičitelů, ti mohou směřovat cvičence. Já se snažím pouze vychovávat děti ke slušnosti ve vzájemných vztazích, rozvíjet jejich dovednosti bez tvrdého drilu (to přenechávám odboru sportu). Snažím se i děti trochu vzdělávat (počátek školního roku o sokolském pozdravu, významná výročí a účast našich cvičenců na nich, Advent, Mikulášská, Vánoční hodiny, účast na sokolských závodech, propagace na veřejnosti - i výlet s ukázněnými dětmi v tričkách se sokolskou symbolikou je propagace - vzlášť, když děti jsou ukázněné).

3) Jak zajistit větší propagaci a zapojení veřejnosti do sokolských akcí a programu?

Krom již dříve zmíněného - pokud nás požádá organizace, jejíž program neodporuje programu Sokola, určitě podpořit veřejnými vystoupeními. Zvat na sokolské akce veřejnost je dobré, ale předem nutno zvážit možnosti, aby neskončilo fiaskem. O neúspěchu se často hovoří déle, než o úspěchu, Na druhou stranu je nutná propagace každé akce, která se povede a včas. U nás tohle moc nefunguje, o tom vím, jenže to bych musela dělat všechno. Často se k informacím dostávám se značným zpožděním (Soutěž ve šplhu se zátěží, sázení sokolské lípy, štafeta v běhu 100 x 100 m žactva) a to je jen část problému. Dovede otrávit, takže za mne, takhle ne! Já nebojuji za to, abych se zviditelnila, ale za to, aby se zviditelnil Sokol!

Vlasta Kaplanová, cvičenka Věrné gardy, cvičitelka žákyň a předškoláků a náčelnice župy Orlické

Dopis ze Zlína

1) Proč jsem členem Sokola, co mne k tomu přivedlo a čeho si na Sokole nejvíce vážím?

Sokolem jsem od roku 2012, kdy jsem poprvé viděla Slet, na kterém cvičila dcera. Emoce, které jsem po celou dobu zažívala mě na tolik ovlivnily, že jsem od září členkou Sokola ve Zlíně (Župa Komenského). Cvičím se seniory (ač je mi 42 let) a jsem mezi nimi moc šťastná. Snažím se jim z pozice mého mládí pomáhat a беру si za to od nich jejich energii a elán. Jednou chci být taky tak vitální důchodkyně, jako mé sestry. Nejstarší bude letos 90 let.

V Sokole jsem získala nové přátele, třeba v Americe, se kterými jsem stále v kontaktu, stejně jako sestry a bratry z okolních žup, se kterými se setkáváme při nácvicích. Vždy se na to velmi těšíme. Na Sokole se mi líbí lidé. V tak velké komunitě je spousta čistých lidí, dobrých. Bohužel se najdou i ti, co dojem kazí, ale s tím se nedá nic dělat. Jsem Sokolem ráda a jsem na to patřičně pyšná. Sokol měl v rodině mamky i taťky tradici.

2) Jak si představuji vylepšení současného stavu a co proto mohu udělat já sám jako jedinec?

V Sokole je toho dost ke zlepšení. Struktura vedení je zkostratělá, ustrnulá v dávných

dobách. Cvičitelé neslyší na přání mladých trenérů, nedovolí jim vnést do Sokola nového moderního ducha, který by přilákal do našich řad více dětí. Vždyť od těch to přece začíná. Propagace je totiž velmi malá, ne-li mizerná. Tím, jak mě Sokol nadchl, doporučuji ho dál svým přátelům. Mám na triku pár nových dětí, které se poohlížely po vhodné aktivitě a tou Sokol přece na 100 % je. Vznikají tam navíc silná přátelství, kde jeden u druhého nehodnotí značkové oblečení atp.

Pro to, aby se aspoň něco hnulo, třeba v naší jednotě, mohu udělat to, že se budu aktivně angažovat.

3) *Jak zajistit větší propagaci a zapojení veřejnosti do sokolských akcí a programu?* Tak především by Sokol (zlínský) musel pro veřejnost vůbec něco dělat. Celkově se u nás nic neděje, oproti jiným jednotám, odkud nám chodí nabídky na různé výlety a akce.

Bylo by potřeba zajistit plakáty do škol, penzionů pro seniory, čekáren u lékařů i jinam. Nabídnout ukázkovou hodinu tělocviku v prostorách Sokolovny, pod vedením našich trenérů apod.

Lidé mají o Sokole podivné představy. Bylo by fajn ukázat, že to není jen o cvičení hromadných skladeb, ale o pohybu jako takovém, všestranném. A taky o tom se sejt, popovídat si. Ted' mě napadají besedy se Sokoly seniory, kteří jsou členy celý život. Absolvovali "x" sletů v Česku či zahraničí a stále na to rádi a s láskou vzpomínají.

Zároveň bych rovněž ráda komentovala to, že se k nám vůbec nedostal dotazník spokojenosti (ať byl jakýkoliv) se Sletem a vším s ním spojeným, a to jsme připomínky měli a rádi bychom je posunuli dál!

Se sokolským Nazdar!

Kateřina Příhodová, Sokol Zlín

Dva dopisy ze Znojma

První:

1) *Proč jsem členem Sokola, co mne k tomu přivedlo a čeho si na Sokole nejvíce vážím?* Vzpomínám na impulsy, které mne vedly k Sokolu: Na dědině, když mi bylo 11 - 16 let, se našla starší kamarádka, která nás učila cvičit na nářadí, které zůstalo ze starších časů v malé místnosti hospodářské budovy na dvoře fary: všeho všudy bradla o stejné i nestejně žerdi, lano, koza (rozběh na přeskok jsme měli otevřenými dveřmi ze dvora). To vůbec nebylo nijak organizované, jen jsme se prostě pár kamarádů k tomu scházelo. O Sokolu jsem nevěděla, tělocviky ve škole jsme mívali venku nebo ve vyklizené třídě.

Přišla jsem na střední školu do Pardubic a naše zdrávka chodila na tělocviky do sokolovny. Takže první kontakt. Asi na mne zapůsobilo geniem loci. Přihlásila jsem se do ZRTV, ale i tam se stále říkalo „do Sokola“. Opravdu tam sokolské ovzduší v pravém smyslu stále bylo, cvičila jsem klasicky 2x týdně (po a čt) v dorostenkách a ve svých sestřích cvičitelkách jsem měla ohromný vzor. Udělala jsem si pod pardubickou jednotou zkoušky cvičitel IV.

Po tři roky, co jsem nastoupila do práce na malém východočeském městě, jsem byla s pardubickou jednotou stále spojená, nacvičila jsem skoro externě spartakiádní skladbu žen.

Takže už je nasnadě, že hned první kroky po přestěhování za manželem, mě vedly do znojenské sokolovny, kde jsem už víc než doma. Hned jsem se přihlásila do cvičitelské práce, nastoupila jsem do týmu cvičitelek starších zákyň, bylo jich vždy plná tělocvična.

Měla jsem a mám stále ve své práci dva vzory: Jitřenku Klicperovou ze Sokola Pardubice a Soňu Langerovou ze Sokola Znojmo. Jim jsem byla blízko, tak jejich vliv na mne je asi největší.

2) *Jak si představuji vylepšení současného stavu a co proto mohu udělat já jako jedinec?*
Stojím si za přesvědčením, že vše záleží na každém jednotlivém člověku. Úplně stejně to platí, jaký rodič je vám dán, jakého zrovna „vyfasujete“ kantora, na koho konkrétně narazíte na úřadech, kdekoliv jinde. Já sama nemám povahu do velkých „bojů“ za lepší, neumím pohotově argumentovat, neobstojím v diskuzích. Cítím svoje místo na malém kousku země, mezi obyčejnými lidmi, a rozdávat to dobré, co jsem dostala do vínku. Prostě působím v malém. A mám odezvu, která mne stále nabíjí.

3) *Jak zajistit větší propagaci a zapojení veřejnosti do sokolského programu?*

Myslím, že se propagace dělá, jak to jde, vždyť stále se tvrdí, že nejlepší reklama je, co si lidi předají mezi sebou. A za druhé, aspoň u nás- se většího zájmu veřejnosti o cvičení obávám, protože stále a stále máme problém, že bychom větší kapacitu cvičících nezvládli z jednoho důvodu, že nemáme potřebný počet cvičitelů!!! (Z letošního statistického hlášení členů jednoty: máme 353 členů v oddíle všestrannosti, z toho pouze 7 cvičitelů.)

K příspěvku „Pohlazení pro sokolskou duši“ : Chvála samozřejmě potěší vždy, ale u mne přesně taková slova vyvolávají vždy jen velký povzdech. To je právě ONO...

Docela často jsme i my adresátem takových pochval. Ale vždyť to slyšíte! Takové to odtažení: „Je mi s vámi dobře, ale necítím se patřit mezi vás.“ -

Chodí k nám minimálně rok cvičit s dětmi, nebo děti do cvičení vodí, ale stále se na nás dívají jaksi zvenku, „jste výborní, jak se nám o děti staráte, jste úžasní, obdivuhodní, to už se v dnešní době nevidí,...“ - A nic víc.

Když je požádám, aby se k nám přidali, to je ani nenapadlo. Vždycky je odpověď, že to neumí tak krásně jako my. Občas, že nemají čas.

Když děti vyrostou a přejdou cvičit do předškoláků, okamžitě přestanou rodiče platit členskou známku. (Ale občas vyslechnu i od dlouho a dlouho-letých cvičenek, že už necvičí, tak proč by přece platily 200 Kč za rok, a udržovaly si členství.)

Cvičení rodičů s dětmi máme až nadkapacitně naplněno, také cvičení PD, všichni hlásají chválu. Dám ruku do ohně, že stejnou zkušenost má hodně sokolských jednot.

Nevím, jestli je moje vyjádření srozumitelně sděleno, snad....

Věra Macounová, Sokol Znojmo

Druhý:

1) *Proč jsem členem Sokola, co mne k tomu přivedlo a čehosi na Sokole nejvíce vážím?*
Jsem kolektivní člověk (jsem z 5 dětí), díky své tříleté dceři jsem začala cvičit do RD a poté se stala cvičitelkou. Byli a jsou zde prima sokolové a těším se na každou hodinu. Někdy je i ponorka, ale vyřeší se. A pro zdraví se člověk musí hýbat. A měl by mít vzor.

2) *Jak si představuji vylepšení současného stavu a co proto mohu udělat sám jako jedinec?*

Člověk musí být pozitivní, doba se mění a nejsme tu navěky, dát mladým možnost, ale i je mít tak trochu pod dohledem. Já taky ráda byla za dobrou radu. A taky je to o financích.

2) *Jak zajistit větší propagaci Sokola a zapojení veřejnosti do sokolského programu?*

V době internetu si každý najde, o co má zájem, a je na výběr, kde chci cvičit. Možná ta historie víc do učebnic.

Helena Hrivňáková, Sokol Znojmo

Dopis z Prahy

Nazdar, se zpožděním jsem dočetla Souzvučky a vždy se těším na další. Snažím se poctivě přečíst vše a soukat si informace do hlavy. Líbily se mi postřehy a názory na Sokol, jeho postavení a funkci v dnešní době. Jsem ročník 1965, o Sokole jsem věděla jen z vyprávění rodičů, maminka jako žákyně cvičila na posledním sletu v roce 1948 a moje babička v Sokole chodila na šerm. Od babičky jsem se bohužel o Sokole mnoho informací nedozvěděla, zemřela dřív, než by mne toto téma začalo víc zajímat. Já sama jsem členem Sokola od roku 1993, kdy jsem s mým, tehdy dvouletým synem, začala chodit na cvičení rodičů a dětí. Brzy jsem začala pomáhat jako cvičitel pomáhatel, později po narození dcery jsem absolvovala cvičitelskou všestrannost a před pár lety i cvičitele zdravotního cvičení. Obojí mě velmi naplňuje, je to nejen koníček, ale jsem součástí fajn kolektivu s milými lidmi, kteří ve svém volném čase rádi a obětavě pro Sokol pracují. Když mám čas, zajdu na naši Věrnou gardu a v jejich společnosti si stále víc uvědomuji, jak období vlády komunismu a nesvobody narušilo činnost Sokola. Snažím se doplnit si alespoň trochu víc informací o historii, lidech, prostě o všem, co se Sokolem souvisí, ale moje generace má co dohánět - a co potom naše děti!!

Se sokolským pozdravem Nazdar!

Romana Soukupová, Sokol Spořilov, Praha

Dějiny sebavedomia – Dějiny sebevědomí

V posledním čísle časopisu Národní osvobození byl uveřejněn velmi zajímavý článek. V těchto dnech má pod uvedeným titulem vyjít první díl velkého dvojjazyčného dokumentárního díla s podtitulem Diplomati bez pasu / Diplomaté bez pasu. Připravili ho především slovenští tvůrci v čele s režisérem a scénaristou Peterem Kršákem. Na přípravě projektu pracoval velký kolektiv odborníků, editory jsou PhDr. Dušan Kováč, DrSc. historik a spisovatel, člen Historického ústavu Slovenské akademie věd a Doc. PhDr. Felix Černoš CSc, encyklopedista.

Na stránkách Encyklopedie se budeme moci seznámit s medailony výjimečných významných lidí. Encyklopedie bude mít čtyři díly a pro celý komplet je připravena exklusivní kazeta.

Velmi zajímavé jsou osobnosti projektu – na slovenské straně je to výborná a oblíbená slovenská herečka Prof. Mgr. art. Božidara Turzonovová PhDr. a na české straně známý houslový virtuos Václav Hudeček.

Celý soubor bude úžasným čtením a poznáním osobností obou našich národů, jejichž odkaz by nám měl dodat ztrácející se a tolik potřebné národní sebevědomí. Zavazuje nás také k pokračování v jejich práci, všichni víme, že se jedná o pojem vlastenectví – a teď cituji slova článku: „V čase, kdy je pojem „vlastenectví“ řadou medií zaměňován za „populismus“, ba dokonce za „nacionalismus“ či „šovinismus“, je šokující výsledek renomované agentury STEM / MARK, která po obšírné, pečlivě zpracovaném průzkumu veřejného mínění u dospívající mládeže zjistila, že čtvrtina českých dětí chce žít jinde než doma – ve své vlasti. Otázka zní, kdo za to může? Rodiče, učitelé, politici, média či Evropská unie se svým principem nadřazenosti nad naší státností a splynutím v jeden celek?“ (Autorem článku je Ivan Černý)

Dodávám, že to jsou skutečně šokující otázky a je úkolem každého slušného člověka snaha o nápravu, o život v přátelství mezi národy, vážnosti ke všemu, co činí národ národem – a odvaha vyjadřovat své mínění nahlas!

Jarina Žitná

Československo a TGM

oči Slováků a Rusínů

Vážený přátelé, sestry a bratři!

Na shromáždění k výročí narození T. G. Masaryka, konaného 7. března přednášel Dr. Imrich Vašečka - jehož projev přikládám - a Dr. Jiří Němec, oba z Masarykovy univerzity. Projev k 100. výročí začlenění Podkarpatské Rusi do ČSR od Dr. Ivana Popa, který rovněž přikládám, přečetl pan Stanislav Slovák. Moderoval Jar. Jarolím, předseda ČSOL Brno I. Čestnou stráž měli členové Sokola a Klubu české historie.

S pozdravem Jan Kruml za ČSOL

Masaryk v nás

Stojíme pod sochou muža, ktorý je symbolom demokratického a moderného Československa. Nebol sám, komu oslobodená republika vd'áčila za svoju existenciu. Svoj podiel majú generácie vlastencov pred ním aj po ňom.

Ale on jediný jasne sformuloval ideu Československa a ukázal obom našim národom ich miesto v modernom svete. Masaryk sformuloval ideje, ktoré dali legitimitu novému štátu a zmysel existencie našim národom. Ideály humanitní, sociální otázka a hrdost' a dôstojnosť.

Vždy, keď sa týmto hodnotám naše národy spreneverili, ich suverenita a samostatnosť stáli pod otáznikom. Masaryk totiž dobre vedel, že existencia našich národov nie je samozrejma. Ale vedel, že ak bude podopretá všel'udskými hodnotami a ideami, tak naše národy pretrvajú. Iba vtedy budú vedieť ponúknuť svetu a svojim susedom niečo hodnotné. A svet bude mať záujem na ich existencii. Samozrejme, svet demokracie a slobody.

Masaryk bol jediný, kto mohol sformulovať myšlienku Československa bez toho, aby ho mohli Česi či Slováci podozrievať, že reprezentuje záujmy toho druhého. Narodil sa na Slovácku a preto k jeho každodennej skúsenosti patril prienik slovenského a moravského prostredia, neskôr aj českého. Práve toto zdieľanie prostredí mu umožnilo plne vnímať potreby vtedy zbedačeného Slovenska. Pomoc historických zemí karpatským zemiam je v strednej Európe bezprecedentný čin. Nič podobne veľkorysé sa pred tým ani potom neudialo. Bez tejto pomoci by neexistovalo dnešné Slovensko a slovenský národ by bol nepočetnou bezvýznamnou folklórnou skupinou. Že sa tak nestalo, je výsledkom ideálov a hodnot, ktoré Československu a obom našim národom vložil do vienka T.G.M. Ďakujeme.

PhDr. Imrich Vašečka PhD.

K 166. výročí narození prezidenta T. G. Masaryka a k 100. výročí začlenění Podkarpatské Rusi do ČSR

Tomáš Garrigue Masaryk byl charismatickou osobností, který získával příznivce a stoupence svými projevy, znalostmi a přesvědčivostí. V létě roku 1918 vytvořil ve Spojených státech sjednocující politický útvar „*Demokratickou unii Střední Evropy*, které předsedal. Do Unie, sdružující 11. národností, vstoupila také *Americká národní rada Uhro-Rusínů*. Na konferenci ve Filadelfii byl v památné *Independence Hall* dne 26. října podepsán protokol Unie, který za Rusíny podepsal Grigorij Žatkovič.

Spojení s Československem schválila Národní rada Uhro-Rusínů na svém sjezdu ve Scrantonu dne 12. listopadu 1918 a také sjezd rusínských rad v Užhorodu dne 18. května 1919. Začlenění Podkarpatské Rusi do ČSR potvrdila *Mírová smlouva v Saint-Germain-en-Leye*, která byla podepsána 10. září 1919, tedy před 100 lety. Podle čs. ústavy se Rusíni stali vedle Čechů a Slováků dalším státoporným národem.

Jak však vypadala tato země v roce 1918? Přes ni se dvakrát převalily bojující armády a zanechaly po sobě desítky zničených rusínských vesnic, a poškozené obyvatele. Život byl ochromen, v zemi působily promaďarské skupiny, komunističtí radikálové, a maďarští úředníci, ignorující čs. administrativu. Proto musela být vyhlášena diktatura Vojenské a civilní správy v letech 1919 až 1923.

Zdravotnictví budovali od nuly obětaví pracovníci Červeného kříže, kteří se vypořádali s četnými ohnisky epidemických nemocí. V nejvíce zblázněné Verchovině stavěli dočasné nemocnice. Během dalších deseti let byly postavené moderní nemocnice, i zdravotnické školy.

Palčivé sociální a hospodářské problémy řešila agrární reforma. Kolem 240 tisíc ha půdy, patřící 104 velkostatkům, bylo předáno 40 tisícům rodin, z nichž bylo kolem 6 tisíc rodin bezzemků. Pozemková reforma byla závažným krokem pro modernizaci zemědělství v zemi.

Problémem bylo školství, tři čtvrtiny obyvatelstva bylo negramotných. Byly vybudovány základní školy, gymnázia, průmyslové školy, kulturní zařízení, a knihovny – s knihami poprvé psanými rodným jazykem, s díly mladých rusínských spisovatelů. Malíři vytvořili originální rusínskou malířskou školu. Avšak i čeští umělci zde čerpali inspiraci pro svou tvorbu. Chloubou měst a městeček se staly nové městské čtvrti, nemocnice, administrativní budovy, vodárny, postavené podle projektů předních českých a slovenských architektů. Na vojenské prezenční službě byli rusínští mládenci umísťováni do posádek v Čechách, na Moravě, na Slovensku, aby poznali svou republiku.

Prezident Masaryk navštívil Podkarpatskou Rus již v roce 1921. Byl prvním a dosud jediným vrcholným představitelem státu, který ji navštívil. Pro Rusíny to byl doklad, že Československá republika je otevřeně přijímá.

V roce 1928 byl v Užhorodě odhalen pomník TGM od rusínské sochařky Julie Majdičové, absolventky pražské Akademie. Pomník byl odstraněn Maďary v roce 1939. Socha byla po peripetích dvakrát postavena v Hranicích na Mor., avšak po roce 1968 byla roztavena v prostějovských železárnách.

Po anexi Podkarpatské Rusi Maďary v roce 1939 přešlo přes třicet tisíc Rusínů a židů do Sovětského svazu, aby bojovali za svou vlast - ČSR. Byli však zavřeni do sovětských gulagů. Ti, kteří přežili, vstoupili po roce 1942 do čs. armády v Buzuluku. Tvořili v ní tehdy většinu a v bojích II. světové války bojovali velmi statečně.

Po válce však Podkarpatskou Rus zabral Sovětský svaz, proti dvěma mezinárodním smlouvám, které s Československem uzavřel. Mezi oběma státy vznikla tvrdě kontrolovaná hranice.

Nového pomníku T. G. Masaryka se Užhorod dočkal až 28. března 2002. V blízkosti pomníku byl dne 10. listopadu 2016 odhalen pomník Milana Rastislava Štefánika. Most přes řeku Už (Uh) byl znovu pojmenován „Most T. G. Masaryka“, a po rekonstrukci byl obnoveno jméno „Masarykovy jubilejní školy 1932“. K výročí 100 let vzniku ČSR byly Masarykovi odhaleny pamětní desky v městě Chust, v obcích Buštyno a Velkij Berezniij. Nadějný vývoj Podkarpatské Rusi v demokratickém Masarykově Československu byl předčasně ukončen, ale zůstal nostalgickou vzpomínkou v paměti Rusínů. V dějinách této překrásné, ale zároveň v celé historii sužované zemi, bylo 20 let, kdy se stala součástí ČSR, tím nejsvětlejším obdobím.

PhDr. Ivan Pop DrSc

Kaleidoskop

Mezinárodní den dětské knihy

Slavíme ho každoročně od roku 1967, jednou ze známých akcí je v tento den „Noc s Andersenem“. Hans Christján Andersen je pravděpodobně v celém světě vůbec nejznámější autor pohádek. Narodil se 2. dubna 1805 v Odense v Dánku. Za svůj život napsal asi 165 pohádek, jeho ostatní literární dílo nemělo úspěch. Když 4. srpna 1875 zemřel, byl v Dánsku vyhlášen národní smutek, jeho pohřbu se zúčastnil i tehdejší dánský král Kristján IX.

V roce 1953 bylo založeno „Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu“ – mezi jeho členy najdeme jména známých spisovatelů knih pro mládež, např. E. Kastnera a I. Lindgrenové. Úkolem organizace je inspirace dětí ke čtení. V ten den se pořádají nejrůznější aktivity ve školách i v knihovnách. Československo se do této organizace zapojilo v r. 1964.

Každým rokem jsou u nás v rámci soutěže o Zlatou stuhu oceňovány vybrané knihy, které vyšly v předchozím roce a ty jsou pak prezentovány na Veletrzích světových knih. V roce 2018 byla oceněna kniha A. Ježkové „Řecké báje“, zvláštní ocenění získala kniha „Strom pohádek z celého světa“:

V současnosti, kdy děti, bohužel, čtou velmi málo, je třeba věnovat dni dětské knihy zvětšenou pozornost.

Josef Gabčík a operace Anthropoid

Důsledně své křestní jméno psal česky – s „s“, byl však Slovák, narodil se 8. dubna 1912 v osadě Poluvsie a společně s Janem Kubišem byl aktérem atentátu, který do té doby neměl obdoby a který – samozřejmě kromě následné kruté persekuce – přinesl světu důkaz, že občané republiky se nehodlají smířit s poměry v tzv. Protektorátu a naprostým podrobením Velkoněmecké říši. Bylo to důležité i vzhledem k potřebám našeho zahraničního odboje.

Gabčíkův otec byl dělník a několikrát pracoval v USA, matka byla Češka, za svobodna Beránková. Josef se vyučil kovářem a zámečníkem, absolvoval dva roky pokračovací školy, pak nastoupil do vojenské presenční služby, studoval na poddůstojnické škole v Prešově, v roce 1934 se stal „dělesloužícím“ poddůstojníkem a v r. 1937 civilním zaměstnancem vojenské továrny v Žilině. Vyráběly se tam bojové plyny, Gabčík byl postižen jejich únikem a po této nehodě pracoval ve vojenském skladu v Trenčíně. Po rozsáhlé sabotáži ve skladu, se mu 6. června 1939 podařilo uprchnout do Polska. V Krakově vstoupil do československé vojenské skupiny – a tam se také prvně setkal s Janem Kubišem, pozdějším druhem a spolubojovníkem. Přes Francii a cizineckou legii je po pádu Francie v červenci 1940 evakuován do Velké Británie, kde absolvoval četné vojenské kurzy – sabotáží, parašutistický, stal se odborníkem na použití nejrůznějších zbraní. Vrcholem jeho činnosti bylo jmenování velitelem výsadku Anthropoid – úkolem této skupiny byla likvidace kata českého národa Reinharda Heydricha – což byla operace vrcholně nebezpečná a naděje na přežití nebyly příliš velké. Vysazení parašutistů se konalo za nepříznivého počasí v noci z 28. na 29. prosince roku 1941. Stala se však chyba a muži ze skupiny přistáli - ne jak bylo plánováno u Plzně - ale u Nehvizd v bezprostřední blízkosti Prahy.

Další události jsou dobře známy. Atentát byl proveden 27. května 1942. Nebyl úplně úspěšný, ale Heydrich zemřel v důsledku způsobeného zranění. Následoval šílený hon na viníky, stanné právo, popravy vinných i nevinných, naprosté bezpráví a ani vlastní

aktéři neunikli. Našel se totiž zrádce – Karel Čurda – který prozradil jejich poslední úkryt v kryptě pravoslavného chrámu Cyrila a Metoděje. Boj byl beznadějný, všichni, kteří při něm nebyli zabiti, nakonec zemřeli vlastní rukou, nikdo z nich se nemínil dostat do rukou rozzuřených Němců. Persekuce pak postihla stovky dalších lidí, mezi nimi mnoho členů České obce sokolské, kteří pobyt atentátníků zajišťovali. Vrcholem všeho byla likvidace obcí Lidice a Ležáky, do té doby v civilizovaném světě něco neslýchaného. Mnozí dnes konání atentátu kritizují, ale byla válka a přes všechny oběti, atentát obrátil světovou veřejnost pozornost k Československu a jeho oprávněnému požadavku národní a lidské svobody.

Spisovatel téměř neznámý - Josef Kopta

Pro mne jeho jméno znamená legionářskou trilogii „Třetí rota“ (pokračování „Třetí rota na magistrále“ a „Třetí rota doma“) Četla jsem ji jako studentka a byl to pro mne zážitek. Boj o vznik republiky, hrdinství, kamarádství, obětavost, život a smrt prostých lidí dobrovolně podstupující nebezpečí a útrapy války daleko od domova a dokonce i v době, kdy už válka skončila a měli jsme svůj stát. Obrovské dobrodružství – a něco víc než dobrodružství. Myslím, že po této četbě jsem se skutečně začala zajímat o tehdejší děje, o vznik republiky – málem jsem na to doplatila při zkoušce z marxismu – leninismu. Zнала jsem celou tehdejší situaci dobře, ale právě na této zkoušce jsem své znalosti nemohla použít – a zároveň jsem se nechtěla nechat dotlačit k odsudku legionářské anabase, jak se v padesátých letech čekalo. Tenkrát mi došlo, že s trochou rozumu se člověk může bránit. Situace vygradovala, když jsem prohlásila, že naši vojáci měli opustit Rusko a odjet na francouzskou frontu – přes Sibiř, kolem světa. Malá část odjela i přes Archangelsk, ale tato cesta byla opuštěna. „A bylo to tak nutné a správné?“ „Byl to rozkaz vrchního velitele – a tím byl Masaryk!“ A znovu: „Bylo to správné?“ Ještě stále jsem byla klidná. „Masaryk ruské revoluci nevěřil!“ To byla čistá pravda. Při další obdobné otázce na řešení této nesnadné situace, jsem se konečně pořádně dožrala. „To nevím, ale konstatuji, že to tak bylo!“ Dostala jsem to za dvě a odešla, vlastně jsem to považovala za své malé morální vítězství.

Koptovo literární dílo čerpalo především z této slavné a těžké kapitoly našich dějin. Narodil se 16. června 1894, stal se bankovním úředníkem, ale vrcholem jeho životního úsilí byla aktivní účast v bojích československých legií na Rusku, slavná anabaze našich vojáků přes celou obrovskou rozlohu Sibiře do Vladivostoku. Po návratu z války se už do banky nikdy nevrátil, stal se redaktorem časopisu Národní osvobození a Lidových novin a věnoval se literatuře. Byl skvělým vyprávěčem a měl o čem vyprávět. Kromě už zmíněné Třetí rotý napsal celou řadu dalších knih s podobnou tematikou. „Legionářské povídky“, „Cesta do Moskvy“, „Naše legie v Rusku“ a další. Velmi zajímavým čtením je také „Hlídač č. 47“. Toto dílo bylo již třikrát zfilmováno v letech 1937, 1951 a 2008.

Josef Kopta zemřel 3. dubna 1962 v Praze. Jeho dílo je nepřebornou studnicí charakterů a osudů prostých lidí, kteří pochopili, kde je v těžké době jejich místo a neváhali nastavit svůj krk i existenci svých rodin doma ve prospěch velké věci. Kopta to dokázal vylíčit pravdivě a skutečně čtivě.

7. duben – Mezinárodní den vzdělanosti

V tento den, tedy 7. dubna roku 1348 vydal český král a římský císař Karel IV. zakládající listinu nové pražské univerzity, která se – jako první univerzita ve střední Evropě stala sídlem vzdělání nejen v českých zemích. V době vzniku měla čtyři fakulty – lékařskou, právnickou, teologickou a svobodných umění a v celé době svého trvání měla vliv na české školství a obecné vzdělání národa. Studovali u nás mladí lidé z celé střední Evropy, ale po vydání Dekretu Kutnohorského, který upřednostňoval české studenty,

velké množství studentů na protest odešlo z Prahy na jiné univerzity, případně zakládali univerzity nové – Drážďany. Nejhorší dobu prožila v době Protektorátu, kdyby byly naše vysoké školy rozpuštěny a zakázány a mnozí z profesorů i studentů se stali oběťmi německé persekuce.

Dnes je Univerzita Karlova nositelkou vzdělání a váženou kulturní institucí. 7. duben se stal Mezinárodním dnem vzdělanosti v r. 2005. Mám utkvělou představu, že bychom ho nejlépe oslavili úsilím o skutečnou vzdělanost národa po všech stránkách.

Česká malířka Zdenka Braunerová

Zenka Braunerová – vlastní portrét

Jan Zrzavý se o ní zmínil jako o „...*neobyčejné ženě, vtípné, vzdělané, originální.*“ Dále pokračoval, *“Měla báječný vkus, pronikavý rozum a zvláštní půvab. Když jsem ji poznal, bylo jí šedesát. Pro slovo nešla daleko. Veselí a optimismus měla jako málokterý člověk. Dodávala mi víru a chuť do života.”*

Svým životem, uměním i postojem k veřejnému životu předběhla svou dobu. Narodila se 9. dubna 1858 v Praze, start do života měla svým způsobem ulehčený, protože se narodila ve významné a dobře postavené pražské rodině. Matka pocházela ze starého šlechtického rodu a byla amatérskou malířkou, otec František Augustin Brauner pocházel z mlynářského rodu v Litomyšli, ale věnoval se

politice a stal se poslancem říšské rady. Zdenka projevovala malířský talent od mládí, vystudovala Vyšší dívčí školu, kde byl jejím učitelem také známý malíř Soběslav Pinkas. Když se však rozhodla a vybrala si malířství jako své životní poslání, Braunerova rodina příliš nejásala. I tak si však mohla dovolit studia ve Francii, kde žila v letech 1881 – 1893. Dostala se tam do prostředí předních umělců té doby, vystavovala na Ženské výstavě v Champs Elysées a v r. 1890 v Salonu na Champs de Mars. V letech 1885 – 1893 studovala na soukromé akademii Collarosi. Stala se členkou umělecké kolonie v Samojs, přátelila se s významnými spisovateli, malíři a sochaři, inspirovala se francouzským uměním.

Svou lásku k vlasti projevovala snahou o propagaci české kultury ve Francii. Po návratu domů žila většinou v Roztokách u Prahy v tzv. Braunerově mlýně. Byla nejen malířkou, ale věnovala se také grafice, občas i malířské výzdobě nebo designu skla. Od r. 1902 byla horlivou aktivistkou v hnutí za záchranu staré Prahy.

Byla to moderní žena v tom dobrém slova smyslu, nezapomeňme, že v té době to veřejně se projevující ženy neměly lehké. Její vlastní soukromý život nebyl příliš šťastný, nikdy se nevdala a její tři velké životní lásky – malíř Chittussi, básník Julius Zeyer a nakonec spisovatel Vilém Mrštík, zůstaly nenaplněny.

Zemřela 23. května 1934 a je pochována na Vyšehradě.

Chcete – li vědět víc, přečtěte si dva díly knihy „Na křídlech větrného mlýna“ od Františka Kožíka.

Legendární katastrofa – Titanic

Potopení Titanicu bylo nesčetněkrát popsáno, zfilmováno, vešlo do dějin námořní plavby jako příklad souhry nešťastných náhod, nedopatření a nezodpovědnosti. Hony za rekordy za každou cenu nemívají šťastné konce. A Titanic se hnal za vidinou Modré stuhy, cenou za nejrychlejší překonání Atlantiku. Tato snaha byla silnější, než vědomí nebezpečí způsobeného plujícím ledem – loď plula nejvyšší rychlostí a nedbala na varování. Náraz na ledovec (téměř nepozorovatelný cestujícími) doslova rozpáral bok lodi v délce asi 90 metrů a loď, považovaná vzhledem ke svým 16 vzduchovým komorám a zdvojenému dnu za nepotopitelnou, šla za necelé dvě hodiny ke dnu.

Kapacita lodi byla 2453 – 2606 cestujících (plus automobily a kočáry) a 885 – 899 členů posádky. Titanic byl zaoceánský parník třídy Olympic a patřil společnosti White Star Line. Katastrofu přežilo 705 lidí, z toho 338 mužů, 316 žen a 51 dětí.

Lod' byla postavena v Belfastu jako druhá ze série (Olympik, Titanik, Britanik), byla 269,1 m dlouhá, 28,25 m široká, měla tonáž 46328 BRT a výtlak 52310 tun při maximálním ponoru 10,54 m. Bylo to největší plavidlo světa, jeho bezpečnost zajišťovalo 16 vzduchových komor, zdvojené dno, mělo 29 parních kotlů, kouř byl odváděn do tří komínů, čtvrtý byl falešný. Vedl do něj hlavní vývod ventilace a komín z kuchyně. Titanic měl 2 čtyřválcové parní stroje, nízkotlakovou turbínu, tři lodní šrouby, jedno kormidlo a 9 palub. Maximální rychlost byla odhadem 24 uzlů, to je asi 44km/hod., ale ta nikdy nebyla dosažena. Vybavení interiérů bylo luxusní, v první třídě byl dokonce bazén, místo pro venčení psů, nemocnice s operačním sálem, lednice pro udržení čerstvých květin, loď byla vybavena špičkovou technologií, měla výtahy, dokonalé osvětlení, radiovou stanici Marconi – ale pouze 20 záchranných člunů, což, samozřejmě, nemohlo zaručit přežití pasažérů při nehodě na moři. Loď byla výkřikem poslední techniky a její první plavba byla očekávána s napětím. Luxusní paluba byla obsazena boháči, dole se tísnili většinou vystěhovalci toužící po lepším životě za mořem. Za cestování v luxusní kajutě bylo nutno zaplatit (přepočteno na dnešní ceny!) 128 tisíc USD, kajuta první třídy stála 4400 USD, druhá třída 1900 USD a třetí 440 – 1170 USD. Stavba lodi začala 31. března 1909, trup byl spuštěn na vodu 31. května 1911 a na svou první – a jedinou plavbu - Titanic vyplul 14. dubna 1912 ve 23,40 hodin.

V časných ranních hodinách 15. dubna, ve 2,20 hodin se potopil. Příčinou byla příliš vysoká rychlost v oblasti zamořené plujícím ledem, bylo zde hlášeno 6 velkých plujících ledovců. Byly špatné světelné podmínky, chyběly dalekohledy, trasa lodi byla vytýčena špatně. Nedostatek záchranných člunů – od začátku bylo patrné, že se do nich nemohou vejít všichni – špatná organizace při jejich spouštění (některé se převrhly, jiné odrazily od Titaniku jen částečně obsazené), ledové vody dovolovaly přežít maximálně deset minut. Když připlul na místo neštěstí parník Carpathia, který zachytil volání SOS, ale byl vzdálen čtyři hodiny plavby, nebylo už vlastně koho zachraňovat. Loď se potopila v blízkosti New Foundlantu a přežili pouze 4 muži z posádky, kteří dokázali vysvětlit, co se vlastně stalo.

Katastrofa způsobila podstatné změny v organizaci lodní dopravy, zpřísnění norem a použité technologie. Utopeným však už život nikdo nevrátil.

Vrak byl objeven o ¾ století později v hloubce 3000 metrů rozlomený na dvě části. Bylo z něj vyzvednuto mnoho luxusních předmětů, ale sám vrak zůstal ve svém temném, ledovém hrobě.

„Mnohem více lidí zahynulo přičiněním lidí než jakoukoliv jinou pohromou!“

(Cicero)

Kritik moderní civilizace – Thor Heyredahl

„Ženeme se slepě kupředu, aniž bychom se poučili z minulosti!“ to jsou závažná slova ekologa, představitele experimentální archeologie a antropologie – norského cestovatele Thora Heyredahla. Knihy popisující jeho zkušenosti na replikách plavidel domorodých civilizací jsou známé po celém světě a najdete je i v našich knihovnách.

Heyredahl se narodil 6. října 1914 v Norsku a zemřel 18. dubna 2002 v Itálii. Vystudoval zoologii na univerzitě v Oslo, ale spíš ho zajímaly problémy experimentální archeologie a antropologie, především možnosti předkolumbovských cestovatelů překonávat oceány. Svou výzkumnou činnost začal před druhou světovou válkou na ostrově Fatu – Hiva v souostroví Markézy, kde se zabýval studiem polynéských praobyvatelů. Žil tam se svou snoubenkou naprosto vzdálen od jakékoliv civilizace, v primitivních podmínkách a živili se pouze místními dary přírody.

Daleko největší proslulost mu však přinesla dnes už legendární plavba voru Kon – Tiki z Callao v Peru do Polynésie. V roce 1947 rákosový vor překonal za 101 dní vzdálenost 7960 km, plavby se zúčastnilo 5 Norů a 1 Dán. Vor byl kopií původních plavidel, byl vyroben z obzvláště lehkého dřeva – balsy – které bylo vytěženo vysoko v horách, splaveno po řece k moři a tam – za ohromného zájmu obyvatelstva – byl vor postaven a spuštěn na vodu. Cestovatelé vypluli na moře 28. dubna 1947 a při své plavbě využívali síly Humboldova mořského proudu a větru. Ve 20. století se tato plavba třináctkrát opakovala, mimochodem, dvakrát se zúčastnil i Čech Eduard Ingrid. Existence cest přes oceán sice nebyla dokázána, ale úspěch Kon- Tiki silně podpořil teorii o vzniku a šíření starých kultur.

Roky 1955 – 1956 trávil Heyredahl výzkumem na Galapágách a na Velikonočním ostrově. V roce 1986 se tam vrátil a pozval Čecha Pavla Pavla, který tam předvedl svou teorii o pohybu obrovských kamenných soch – moai.

Další fantastickou cestou byly obě výpravy na rákosovém člunu Ra z Afriky na Barbados, tedy do Ameriky. Ra byl postaven podle staroegyptských vzorů, nikdo však nevěděl, jak se rákos (který už dnes v Egyptě nenajdete!) při delším pochybu v mořské vodě zachová. Obrovské problémy byly už se získáním potřebného rákosu ze střední Afriky (jezero Čad, jezero Tana), a nedostatek znalostí s vázáním rákosu a výrobou člunu. Pokus nedopadl dobře, první cesta Ra skončila nuceně ještě před dosažením Ameriky, teprve druhá byla úspěšná. Obě výpravy se konaly v letech 1969 – 1970. Ra II. byl ovšem postaven z rákosu získaném v Jižní Americe na jezeře Titicaca a postaven místními odborníky. Peruánští Indiáni tam totiž běžně rákosové čluny vyrábějí a používají i dnes. Obě lodi byly postaveny v Egyptě ve stínu pyramid, odtud převezeny do západní Afriky a vypluly z marockého přístavu Sáfi. Plavba Ra II. trvala dva měsíce a člun urazil přes 6 tisíc kilometrů.

Vor Kon- Tiki

Rákosový člun Ra

Poslední velkou výpravou byla plavba rákosové lodi Tigris, postavené jako kopie plavidla dávných Sumerů z Iráku přes Perský záliv do Pákistánu a přes Indický oceán do Rudého moře. Plavba měla dokázat možnost spojení Indie se Sumerem a Egyptem.

Věhlas Thora Heyredahla a výsledky jeho senzačních plaveb přispěly k teoriím migrací starověkých civilizací a stěhování kultur, varoval také před znečišťováním moří a oceánů – s ropnými skvrnami se totiž setkal i ve vzdálených oblastech oceánů. Jeho knihy nás zásobovaly neobyčejnými vědomostmi a poznatky a v mladých lidech dodnes budí touhu po poznání světa a překonávání překážek.

Vor Kon Tiki a rákosový člun Ra můžete vidět, zároveň s Amundsenovou lodí Fram a museem vikinských lodí, v norském hlavním městě Oslo na poloostrově Bygdoy. Dostanete se tam pouliční dopravou nebo lodičkou od radnice na nábřeží fjordu.

Neváhejte, stojí to za to!

Dvě setkání s velkým spisovatelem

Jmenoval se *Halldór Kiljan Laxness* a byl nositelem Nobelovy ceny za literaturu. Narodil se 23. dubna 1902 v malé vesnici Mosfelld, pár kilometrů od hlavního města Islandu Reykjavíku. I když hodně cestoval, větší část svého dlouhého života (zemřel 8. února 1998 ve věku 95 let) prožil na Islandu, kde byl právem považován za jednoho z největších občanů země a bez jehož výslovného souhlasu se tam nemohlo nic uskutečnit.

Jeho osobní vývoj byl docela zajímavý, v roce 1922 konvertoval ke katolíkům, prožil dokonce několik let v klášteře v Clervaux v Lucembursku, v roce 1933 se však s katolicismem definitivně rozešel a stal se socialistou, ovšem s levicí se také rozešel v šedesátých letech dvacátého století. Angažoval se v mírovém hnutí, psal básně, eseje, dramata, ale především prózu – romány, kde se snaží řešit základní problémy lidského života.

Rok po sovětské okupaci naší země se nám jako zázrakem podařilo uskutečnit ženskou expedici (spíš miniexpedici) na Island. Bylo nás sedm a podařilo se nám přejít ostrov pěšky ze severu na jih, bylo to více než 600 km. Trvalo nám to měsíc, podnebné podmínky byly ten rok obzvláště špatné. Naši přátelé z Česko – Islandské společnosti nám umožnili pobyt na malé chatičce kousek za Reykjavíkem, trávil jsme tam několik dní před začátkem našeho pochodu a „lízaly“ jsme si tam rány po jeho ukončení. Asi 500 metrů od našeho dočasného obydlí stála velká bílá vila – slavný spisovatel tam žil se svou rodinou. Sedm ženských v červených větrovkách pochodujících s velkým rancem na zádech přes velmi nehostinné a téměř neobydlené vnitrozemí ostrova, se stalo – jako rarita – docela populární. Přesto jsme byly udiveny, když jsme obdržely od slavného spisovatele pozvání k návštěvě. Zapomněla jsem říci, že jsme si každá na Island vezly i některou z Laxnessových knih a doufaly, že bychom mohly získat podpis. Naši přátelé nás předem varovali – zazvonit u dveří a požádat o podpis by bylo společenským faux pas a nedělá se to tu. Laxnessovo pování bylo pro nás poctou, kromě toho i vysvobozením ze značně problematické situace. Po návštěvě na islandském svazu žen se proslýchlo, že nás čeká pozvání na sovětskou ambasádu (bylo to v době prvního výročí okupace) a my se na naší ambasádě jasně vyjádřily, že tam v žádném případě nepůjdeme. Že by to byla po návratu domů pro nás maximální komplikace, o tom nelze pochybovat. Dopadlo to dobře – pan Laxness to věděl a pozval nás na stejný večer, proti jeho přání byla i sovětská ambasáda bezmocná.

Nezapomenutelné večeri v pohostinné vile zařízené s prostou severskou elegancí však ještě něco předcházelo. Otrnulo nám a měly jsme chuť navštívit nádherné termální koupaliště v Reykjavíku. Měly jsme v nohou víc než 600 km, ale teď pro nás těch několik málo kilometrů na koupaliště bylo najednou moc a tak jsme se ohlížely po nějakém vhodném autostopu. Já osobně za celou cestu nezastavila ani jedno auto, teď jsem to udělala. Zastavilo mi bílé autíčko (jaguár, jak jsem se později dověděla!) – a mne polilo horko. Za volantem seděl starší pán v trochu divoce károvaném saku – z reakce mých kamarádek jsem viděla, že i ony pochopily, s kým jedeme. Za chvíli se rozproudila

živá konverzace ve francouzštině (což bylo pro mne snadnější) – když jsme u koupaliště vystupovaly, náš řidič prohodil: „Nashledanou, uvidíme se přece v pondělí u mne na večeři!“ Ten pondělní večer byl učebnicovou ukázkou přátelství a solidarity velkého člověka s naší těžce zkoušenou vlastí. Mezi jiným se mluvilo i o připravované demonstraci proti sovětské zvlí na úkor Československa, která se v následujících dnech chystala v Reykjavíku a kterou slavný spisovatel vedl, ale které jsme se na radu našeho vyslance – stejně jako on - nezúčastnily.

Ke druhému setkání došlo o mnoho let později, když jsem se jako členka sokolské delegace dostala na Island po druhé. Zúčastnili jsme se jako hosté velké olympiády mládeže ve Víku (malé městečko na jižním pobřeží). Po ukončení akce jsem nejela s ostatními domů, ale dalších asi 18 dní se sama potulovala po ostrově. Hlavní přístřeší v Reykjavíku jsem měla předem domluvené u naší přítelkyně z prvního pobytu Olgy, která se kdysi na Island provdala. Těsně před odjezdem domů mne vzala autem do Mosfellu – chtěla jsem se tam prostě vrátit alespoň na chvíli. Zastavily jsme u nějaké farmy, kde se opravovala ojetá auta a Olina se šla zeptat, kde by naše tehdejší usedlost mohla být. Nemusela to dělat – popošla jsem pár kroků a stála před nízkým plůtkem ohraničujícím malou zahrádku s chatičkou, která stála na gejsíru – ten nejen vytápěl celé maličké stavení, ale tekla tam pouze teplá voda – na pití se musela nechat vychladnout. Nedaleká Laxnessova bílá vila stála na svém místě, ale dnes je tam muzeum a v ten den bylo zavřené. A pak přišlo to druhé setkání nad prostou kamennou deskou se jménem na maličkém hřbitově u místního kostelíka. Tam jsem si uvědomila, že v životě existují okamžiky, za které musí být člověk vděčen!

Muzikant, kterému zůstáváme dlužni..

Český a navíc sokolský muzikant, všichni známe jeho pochody.

Byl to *František Kmoč*.

Narodil se 1. srpna 1848 a zemřel 30. dubna 1912. Jako dítě se naučil hrát na housle a už v deseti letech skládal své první skladby. Hudba pro něj byla celoživotní láskou. Po absolvování pražské hudební školy v roce 1869 se stal učitelem v Suchdole, ale dlouho tam nevydržel. Roku 1873 byl z učitelského místa odvolán pro zanedbávání učitelských povinností (věnoval se hudbě, hrál na četných plesech), ovšem možné je i druhé vysvětlení – totiž jeho aktivní zapojení v Sokole, jehož byl členem. Dirigoval Sokolský dechový orchestr v Kolíně a Sokol nebyl v té době právě žádoucí organizací. Kmoč pak založil

školu hudby v Kolíně, za kterou r. 1882 získal uznání, dirigoval městské kapely – stal se známým a dostával četné nabídky jiných orchestrů, zůstal však věrný Kolínu. Hostoval ve Vídni, Budapešti, Krakově a podnikl dokonce tříměsíční turné po Rusku.

Jeho pochody byly zakořeněny v české lidové hudbě, jejich prostřední část, tzv. „trio“ bylo otextováno, zpívali hudebníci, sbor – i posluchači. Texty byly výrazem národního povědomí a měly značnou uměleckou hodnotu. Není divu – slova k písni „Hoj vzhůru pestrý sokole“ složil Josef Václav Sládek, jeden z velkých básníků té doby. Kmoč se svým orchestrem absolvoval víc než 400 zájezdů, skládal a hrál pochody, valčíky, mazurky a kvapíky, zpopularizoval nejméně 105 českých národních písní. Jeho Sokolský dechový orchestr založený r. 1872 si získal veřejnou přízeň a oblibu, která se udržela dodnes. Po Kmočově smrti převzal roli dirigenta Alois Vlasák.

Kmočovův pomník stojí v Kolíně v městském parku, k 150 výročí jeho narození vydala Česká národní banka pamětní stříbrnou medaili, v r. 1940 byl natočen jeho životopisný film s názvem „To byl český muzikant“ s Otomarem Korbelařem v hlavní roli.

Kmochovy pochody zůstaly živé, nejsou dnes o nic starší, než byly v době svého vzniku. Žije v nich duch národního obrození, doby, kdy si český národ začal uvědomovat vlastní existenci. Je ovšem s podivem, že je v současnosti nedostatečně využíváme, neměly by zůstat zapomenuty, jsou součástí sokolské identity a měli bychom na ně pohlížet jako na národní dědictví. Bohužel, nebyly v podstatě dostatečně využity na posledních letech, ani jako nástupová a odchodová hudba, ale především ani jako podklad pro sletovou skladbu pro Věrnou gardu. Použila jsem je v r. 1998 jako cvičení pro muže a ženy na „Slet pod Ještědem“ a před deseti lety pro přípravu skladby na slet Americké obce sokolské ve Fort Worthu – myslím, že úspěšně. Cvičenci je cvičili rádi a obecně byly přijaty také dobře. Můj návrh na sletovou skladbu na Kmochovu hudbu byl zamítnut v podstatě už po druhé.

Možná, že bychom se měli zamyslet nad důvodem. Nepodezírám nikoho ze zlého úmyslu, je mi spíš líto nepochopení – Kmochova hudba je hudbou národní, charakterizuje určitou dobu vývoje Sokola a jako takovou bychom ji neměli opomíjet a zanedbávat.

Připravila Jarina Žitná (různá literatura a wikipedie)

Národní parky a ChKO

Národní park Šumava

Šumava v zimě

Lipno

Rozkládá se na jihu (jihozápadě) Čech při státní hranici s Německem a Rakouskem, tvoří rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Přímo sousedí s velkým národním parkem Bavorský les na území sousedního státu. Společně vytvářejí jeden z největších bilaterálních parků ve Střední Evropě – 932,8 kilometrů čtverečních.

V r. 1990 byla tato oblast vyhlášena biosférickou rezervací pod patronací UNESCO.

Účelem byla a je ochrana rašelinišť, smrkových i bukových pralesů, horských luk, řek, ledovcových jezer – a zároveň i turistického využití. Asi 80% celkové plochy je zalesněno a vytváří tzv. „Zelené srdce Evropy“.

Geologicky je oblast Národního parku tvořena předprvohorními až prvohorními horninami - žuly, ruly, svory, migmatity a vápence. Území je tvořeno tzv. moldanovickým plutonem, což je vlastně nejrozsáhlejší hercynský komplex u nás. Reliéf tvoří 4 geomorfologické celky – Šumava, Šumavské podhůří, Novohradské hory a Novohradské podhůří. Tektonická klenba je porušena mladšími kernými pohyby, pohoří tvoří náhorní plošiny, široké horské hřbety a hluboká údolí a kaňony. Území je pokryto mocnými čtvrtohorními zvětralínami.

NP Šumava byl vyhlášen 20. března 1991 – nadmořská výška kolísá mezi 600 m. n. v. na Rejštejně a 1456 m vrcholem Velkého Javoru na německé straně. Na území parku je 24 přírodních rezervací a chráněných oblastí.

Celá oblast je – podle stupně ochrany - rozdělena na tři zóny:

- 1) Přísná přírodní - asi 13% plochy – území je ponecháno bez zásahu člověka, je zde zákaz pohybu mimo vyznačené trasy
- 2) Řízená přírodní – asi 83% plochy – skládá se z mírně pozměněných lesních a zemědělských ekosystémů
- 3) Okrajová – asi 4% plochy – území je značně pozměněno osídlením, kultivovanými plochami, obcemi a jejich okolím, zemědělskými plochami

V současnosti probíhají stále spory mezi přívrženci myšlenky nechat přírodu přírodou a ponechat ji svému osudu bez zásahu člověka (problém s kůrovcem!) a těmi, kteří by právě v takovém případě zásah člověka doporučovali.

Faktem je, že pohraniční oblast, která byla celá desetiletí nepřístupná a ponechaná svému osudu, umožnila zdejší přírodě přirozený vývoj.

Správa NP se v současnosti věnuje základním problémům, mezi které patří nová zonace území, která by přírodu chránila, ale zároveň umožnila přístup lidem.

27. února letošního roku navrhla správa parku nové uspořádání ochranných zón. Tím se otvírají skoro 3 tisíce hektarů dosud nepřístupných nebo jen z části přístupných oblastí – divoké území kolem řeky Křemelné, Žďárské slatě, Častá, Polecký vrch, kde se představuje severská tajga uprostřed Evropy. Některá území, většinou časově omezená, chrání úseky a roční dobu toku tetřivků, hnízdění sokola stěhovavého a tetřeva hlušce. Bude zpřístupněna především pohraniční část území, což souvisí s přístupem k pohraničnímu přechodu Modrý sloup. Celkově bude klidové území navýšeno asi o 6, 5 %. V současnosti vede klidovým územím 58 km turistických cest, to se zvýší na více než 90. Jednání parku se zástupce 16 místních obcí proběhlo kladně a zástupci těchto obcí už dali svůj souhlas.

Pohoří Šumava včetně jejího předhůří je zajímavým a svébytným ekosystémem, který je třeba chránit a opatrovat. Souvisí to nejen s jejím reliéfem, ale také s charakteristickými podnebnými podmínkami, které závisí především na nadmořské výšce a převládajícím západním až jihozápadním směrem větru. Průměrné roční teploty zde kolísají mezi 6 stupni (ve výšce 750m) a mínus třemi stupni (1200 – 1300m n. m.) Asi nejchladnějším místem jsou pláně Horské Kvildy a okolí. Roční úhrn srážek je na nejexponovanějších místech (hraniční hřeben) až 1600 mm. Nejméně srážek má severovýchodní okraj pohoří. Na stavu srážek závisejí i místní toky, známá jsou i četná jezera ledovcového původu. Zvláštností jsou dva uměle vybudované kanály na plavení dřeva – Schwarzenberský a Vchynicko – tetovský, které zapadají dokonale do přírodního prostředí.

Samostatnou kapitolou by bylo povídání o životě místních obyvatel dříve i nyní, o poválečných poměrech souvisejících s odsunem obyvatelstva německé státní příslušnosti, o novém osídlení, o nerostném bohatství oblasti a stopách lidské práce – sklárny, těžba kovů a především zlata – rýžování v řece Otavě a existenci starých „sejpu“, hromádek vytěženého písku na jejích březích.

Za zmínku asi také stojí samotné jméno „Šumava“ – vždy jsem se domnívala, že je to odvozeno od slova „šumětí“ nebo „šumění“ rozsáhlých lesních porostů. Pravda je však jiná. Keltové oblast nazývali „gabreta“, t. j. pohoří Kozorohů, v dalších názvech se objevovalo slovo „silva“ – rozumí se „les“. Název Šumava se objevuje až někdy v 17. století u Pavla Stránského a Bohuslava Balbína – pochází z praslovanštiny a je odvozen od slova „šuma“, což znamená hvozd, hustý les.

V každém případě NP Šumava patří k nejkrásnějším a nejzajímavějším částem naší vlasti.

Jarina Žitná

Zprávy z žup a jednot

Do sokolského nebe odešel bratr Ing. Luděk Kleander

S velkou bolestí v srdci oznamujeme, že naše sokolské řady opustil jeden z nejstarších členů naší jednoty, praporečník Luděk Kleander.

Bratr Kleander se narodil v roce 1924 ve Dvoře Králové n. L. Jeho rodiče byli sokolové, otec byl činovníkem Sokola, a tak malý Luděk i jeho sestra Květa byli od dětství také v Sokole. Tatínek chtěl mít z Ludka pořádného chlapa, a tak ho posílal do sokolského tábora na Zlatém potoce, kde tehdy vedl tábor řídicí učitel Karel Ježek z Doubravice, později popravený za účast v odboji. Na atmosféru tábora, vpravdě bratrskou, vzpomínal Luděk do konce života. Ve vzpomínkách se vracel do Orlických hor, kde s ostatními táborníky zdolával túry, koupal se v ledové vodě průzračného Zlatého potoka. Zažíval krásná dobrodružství i neobyčejné situace. Když Luděk povyroste, přišla druhá světová válka a Sokol byl zakázán. Luděk studoval střední školu mimo Dvůr Králové a věnoval se úspěšně modernímu pětiboji. Po válce mu tatínek pořídil sokolský kroj. Těšili se, že celá republika i Sokol budou vzkvétat. Opak byl pravdou. Luděk sice vystudoval vysokou školu a dosáhl titulu inženýra, ale nad naší republikou i nad Kleanderovými se stahovala mračna. Nestačilo, že přišli po únoru 1948 o majetek, Luděk nemohl sehnat v Čechách zaměstnání. Nakonec dostal místo na Slovensku, kde se také oženil. V roce 1968 se účastnil obnovy Sokola. Tenkrát to ještě nevyšlo. Dočkal se až v roce 1989. On i jeho sestra Květa Rousková se zapojili do obnovy Sokola. Luděk v Praze a Květa v Děčíně. V roce 1992, když se konala Sokolská pouť do Děčína, vítala královédvorské účastníky právě jejich rodačka Květa. Luděk se aktivně zapojil do vzdělavatelského sboru ČOS, později se vrátil do svého rodného města. Stal se praporečníkem. Na XIV. sletu v roce 2000 nesl v čele průvodu královédvorský prapor. V dalších letech se účastnil v kroji různých akcí. Vernisáže výstavy o legionářích, zahájení výstavy k 145. výročí vzniku Sokola ve Dvoře Králové, pietních akcí připomínajících popravené a padlé sokoly za 2. světové války, regionálních sletových vystoupení a také XV. všesokolského sletu, kde se jako osmaosmdesátiletý účastnil průvodu, nesl prapor na zahájení sletového programu i na přehlídce sokolských sportovců Sokol Gala. V posledních letech se zúčastnil Památného dne Sokola i župního sletu, který se konal v našem městě. Těšilo ho pobývat mezi sokoly, rád si povídal především s mládeží. Své vzpomínky také pečlivě zaznamenával. Je obrovská škoda, že shořely při požáru!

Dnes se s bratrem Kleanderem, aktivním sportovcem, lyžařem i cyklistou a především sokolem tělem i duší loučíme. Jsme rádi, že byl jedním z nás a nikdy na něj nezapomeneme!

Bratře Lud'ku, dáváme Ti poslední Nazdar!

Tvoje sestry a bratři ze Dvora Králové n. L.

Co se u nás vyprávělo – Můj pradědeček

Maminka mi doma povídala o tom, jak byl pradědeček v koncentračním táboře Sachsenhausen. Děda studoval vysokou školu a po pohřbu Jana Opletala vtrhli gestapáci na koleje a zavřeli vysoké školy a studenty odvezli náklad'ákem do Ruzyně. Nějací zemřeli. Dostali malý chleba a odvezli je do koncentračního tábora. V táboře museli napsat dopis. Děda psal strýčkovi: „Milý strejčku, mám se moc dobře, jídla a kuřiva máme dost, s pozdravem Jenda.“ Samozřejmě to nebyla pravda. Potom dozorcí přišli k nim do baráku a ptali se, co studovali a potom je za to zmlátili. Na 2 slavnících spalo 6 lidí. Když někdo v noci potřeboval na záchod a odešel, tak potom špatně našel svoje místo, protože jak jich spalo tolik, tak se hned roztáhli.

Politictí vězni – ti vysokoškolské žáci - pracovali v lomu a v cihelně. Děda nejdřív v lomu, potom v cihelně. Každý den museli ráno i večer stát na buzer place i v 30°C pod nulou a když někdo chyběl, stáli tam třeba den a noc, dokud se nenašel. Nebo jeho tělo. Dostávali k jídlu polévku, např. horkou vodu a v tom rozvařenou dýni. Někdy, když měl Hitler narozeniny a náladu nebo byly Vánoce, pustil třeba 200 politických vězňů. Dědu pustil v roce 1942.

Vězni měli oblečky s našitou značkou pro rozlišení národnosti, jestli byli politictí vězni, zelenou měli zloději a vrazi. Také měli našité číslo. Buď nad, pod, nebo ve značce, nebo na druhé straně. Bylo to proto, aby je dozorcí rozlišili.

Děda měl v podpaží vřed, ale jeho spoluvězeň studoval medicínu a vyříznul mu ho a zašil. Kdyby šel děda k tomu doktorovi v táboře, tak na něm budou dělat pokusy a možná by umřel. Když se narodil mamky bratr, tak měl kýlu a ten pán, Doc. MUDr. Ryngl mu ji na dětské chirurgii v Pardubicích operoval.

Děda byl právník, měl besedu, na které byla moje paní učitelka. A umřel, až když mu bylo 85 let.

Johana Tomášková – žákyně Sokola Dvůr Králové

Šibřinky 2019.

Již 12. rok je měsíc únor pro T. J. Sokol Jalůvčí měsícem uspořádání tradičních sokolských Šibřinek. Tato událost je námětem debat již od podzimu, protože jsou vždy organizovány na určité téma. Letos bylo na počest vzniku republiky zvoleno téma: "100 let republiky" tj. oblečení přítomných odpovídalo 30. letům minulého století včetně nápaditých kloboučků, čelenek, sukni s trásněmi i pánové v cylindrech či buřinkách. Zároveň pro vzpomínku bylo i předvedení cvičebních úborů z období sletů v První republice, spartakiád i sletů po obnově Sokola po roce 1990. Doma jsme začaly vyhledávat své bývalé cvičební úbory, což se povedlo a Šibřinky mohly začít.

Dne 9. 2. 2019 se tedy uskutečnilo setkání sokolek i příznivců Sokola v Klubu Motorkářů. Veselit se, tančit a pobavit se přišlo cca 100 lidí. Opravdu se bylo na co dívat. Ve 20.30 hod. nastoupily na parket, za zvuku polky ze skladby Spolu, sokolky ve cvičebních úborech. Byly to úbory nejen žen, ale i dorostenek, s náčiním jako byly kužele, obruč, bubínek, stuhy, šátky a to od roku 1926 - cvičební úbor starších žen tzv. Věrné gardy až do loňského roku - úbory skladby Ženobraní, Cesta i Spolu. Nakonec nechyběl ani Slavnostní historický kroj zvaný "Libuše" z roku 1926, ve kterém se Sokolky vždy před odjezdem z Děčína na Slet do Prahy fotily před Tyršovým domkem u Pamětní desky Dr. M. Tyrše. Bylo milé, že v tomto sletovém duchu nás podpořily i

sokolky z Riegrovky, které oblékly úbor z loňské skladby Cesty. Toto předvedení úborů se velmi líbilo, bylo totiž ještě doprovázeno průvodním slovem naší náčelnice Evy Kostkubové, vždy uvedla rok konání sletu či spartakiády a název skladby.

Poté se již jen tančilo, zpívalo a bavilo se, rozproudila se velmi veselá přátelská zábava. Jako na každém karnevalu i zde byly vyhlášeny a odměněny 2 nejlepší dobová oblečení a bylo vysloveno poděkování Evě Kostkubové za organizaci vystoupení sokolek.

Věříme, že tato tradice bude pokračovat i další roky a že nápady k vystoupení našich děvčat budou vždy tak úspěšné jako bývají každý rok.

Za T. J. Sokol Jalůvčí zaznamenala
Mgr. Iva Nenáhlová, Helena Pokorná

Sokol na Kapverdských ostrovech

Článek převzatý z časopisu „5 + 2“ Karvinsko z 26. října 2018.

Sokolové z Kapverd cvičí od roku 1932

Po vzoru českého Sokola začaly vznikat jeho odnože v různých koutech světa. Na příklad ve Slovinsku, Chorvatsku, Spojených státech, Kanadě, Srbsku, Austrálii, Dánsku nebo také Švýcarsku.

Zajímavostí je, že už v roce 1932 byl založen Sokol také na exotických Kapverdách. Mnozí obyvatelé ostrovního státu vznik spolku vítali s velkými nadějemi. „Cílem Sokola bylo založit jednu velkou a spojenou kapverdskou rodinu, vyhnat z jejího lůna zlo, korupci a všechny prvořadě faktory fyzického, morálního a intelektuálního úpadku národa!“ vzpomínal při padesátém výročí založení spolku jeden z neaktivnějších kapverdských sokolů Manuel Nascimento Ramos. Za vznikem tamního Sokola stál původně stavební technik jménem Júlio Bento de Oliveira. Zpočátku jeho snahy s odkazem na málo známé středoevropské prostředí působily na Kapverdách hodně exoticky. Brzy ale přinesly nečekанý ohlas a poměrně rychle získal přes 2 tisíce členů. Jelikož se Sokol nesoustředil jen na tělesný rozvoj, ale i na teoretické dovednosti, výrazně přispěl ke zlepšení trochu primitivního kapverdského prostředí, které stále trápil velký počet analfabetů.

Článek je podepsán zkratkou „vrm“ a je k němu připojena fotografie velvyslance na Kapverdách Stanislava Kazeckého, starostky ČOS Hany Moučkové a starosty Mindel Augusta Mindela při odhalování pamětní desky Sokola. Před sebou drží sokolskou vlajku a v pozadí stojí cvičenec ve cvičebním úboru.

Zaslal Jiří Němec, Sokol Ostrava

Bohužel, v současnosti už Sokol na Kapverdách neexistuje.

„Chce – li kdo spasit a polepšit svět svým velkým politickým ideálem, ať nejprve spasí a polepší sebe sama a ten úzký okruh života, který osobně vyplňuje!“

(Karel Čapek)

„Když přijde k tomu jít za tím, co miluješ, neber „ne“ jako odpověď!“

(Jean – Luc Bannalec)

Závěrečné slovo

Sokolské povědomí a současný stav

Od někoho ze svých přátel jsem dostala nádherný mail zobrazující přední světové knihovny. Byla mezi nimi i ta ve Strahovském klášteře v Praze. Pro nepředstavitelné množství knih lidí postavili nádherné sály – člověku by se chtělo nasát atmosféru, posadit se zde – a číst a číst. V knihách je uložena všechna moudrost minulých i současných generací. Fakta z různých oborů lidského vědění a činností, důležité dokumenty, zaznamenané myšlenky a ideje.

Při pohledu na tu spoustu knih zahrnujících všechno lidské vědění jsem si vzpomněla na valnou hromadu naší župy minulou sobotu. Vše probíhalo v klidu a pohodě, konstatování současného stavu, příprava různých akcí na příští období – v klidu proběhlo i konstatování, že se vzdělatelskou prací mezi našimi dětmi i dospělými to není zrovna nejlepší – bohužel. I když „projevy před šikem“ se dávno přežily (a tuhle zkušenost mám už ze svých dorosteneckých let!), přece jenom je možno pro poznání sokolské myšlenky a poslání Sokola dříve i nyní, něco udělat. Ve cvičení stačí několik slov při různých výročích sokolských i státních, nebo i výročích významných osobností – měl by je vyslovit cvičitel, mluvit jasně a stručně a hlavně tak, aby přítomní cvičenci poznali jeho vnitřní zaujetí. Jen tak takové slovo může mít požadovaný účinek. Na sokolovnách bychom neměli zapomínat na vyvěšování vlajek, na vhodné vývěsky seznamující členstvo s děním v Sokole, případně ve státě nebo ve světě – střídmost a jednoduchost, stejně jako design, grafické znázornění jsou předpokladem úspěchu.

Jenže... v posledních číslech Souzvuků probíhá docela živá diskuze o dalším programu Sokola (díky za zaslané příspěvky!), vyskytují se v ní různé poznatky, zkušenosti, často emoce, ale diskuze ukazuje i katastrofální nedostatky ve vědomostech sokolské historie a vlastní myšlenky. Ideje, kterou Miroslav Tyrš shrnul a komplexně vyjádřil ve svém stěžejním díle „*Náš úkol, směr a cíl*“.

Nedělala jsem si velké iluze, ale stejně jsem utřžila šok. Na otázku, kdo to četl, se nezvedla ani jedna ruka. Nula, nic! A při tom se sokolskou myšlenkou oháníme a možná i trochu chlubíme! Na valné hromadě byli přítomni především cvičitelé, starostové, vzdělatelé, členové výboru jednotlivých jednot – nikdo nic! Nedělám si velké iluze, že by odpovědi na stejnou otázku byly i v jiných jednotách a župách lepší. Tohle je zarážející a jen to dokazuje určitou povrchnost, se kterou k otázce sokolství přistupujeme! Bylo mi smutno. Mám doma malý sešitek – výtisk zmíněné statě, kterou jsem si pečlivě podtrhala, když mi bylo asi patnáct. Snad právě proto (jistě i vlivem rodinného prostředí) se sokolská myšlenka stala určující pro celý můj život.

Nezdá se Vám, že je nutné něco napravit, že je nutné vrátit se k samotné podstatě? O sokolské myšlence je zbytečné mluvit, pokud ji skutečně my sami neznáme!

Na vzdělatelském odboru ČOS v Tyršově domě je možno tuto publikaci získat. Její přečtení Vám nezabere moc času – ale přečtete – li ji skutečně poctivě, dá Vám dost práce přemýšlení o ní! A vyvozování důsledků – pro sebe, pro svou jednotu i župu! Ještě jednou – Tyršův „*Náš úkol, směr a cíl*“ je možno získat na vzdělatelském odboru ČOS!

Přeji vám důkladné a uspokojivé přečtení!

Nazdar! Jarina Žitná

